Cuprins

1 Secvenţe de grade

Materialul din această secţiune urmează cartea [**?**].

Fie $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ o secvenţă de numere naturale.

Problemă. Să se construiască, dacă se poate, un (multi)graf neorientat G cu $s(G) = s_0$.

Observaţie 1.1. *Deoarece suma gradelor vârfurilor într-un (multi)graf este egală cu dublul numărului de muchii, o condiţie necesară pentru existenţa unui (multi)graf G cu $s(G) = s_0$ este ca suma*

$$d_1 + \ldots + d_n$$

să fie număr par.

? Este condiţia din Observaţia 1.1 şi suficientă?

1.1 Construcţia unui multigraf neorientat cu secvenţa gradelor dată

Teorema 1.2. *O secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ este secvenţa gradelor unui multigraf neorientat dacă şi numai dacă suma $d_1 + \ldots + d_n$ este număr par.*

Proof. " $\Longrightarrow$ " Presupunem că există un multigraf neorientat G cu $s(G) = s_0$. Atunci

$$d_1 + \ldots + d_n = 2|E(G)| \text{ este număr par.}$$

" $\Longleftarrow$ " Presupunem că $d_1 + \ldots + d_n$ este număr par.

Rezultă că există un număr par de numere impare în secvenţa (multisetul) s_0

Construim un multigraf G cu $V(G) = \{x_1, \ldots, x_n\}$ având $s(G) = s_0$ (mai exact cu $d_G(x_i) = d_i$) după următorul algoritm:

1. Adăugăm în fiecare vârf $x_i \in V(G)$ $\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor$ bucle.
2. Formăm perechi disjuncte cu vârfurile care trebuie să aibă gradul impar şi unim vârfurile din aceste perechi cu câte o muchie.

Formalizând, dacă renotăm numerele din secvenţa s_0 astfel încât primele $2k$ numere din secvenţă: $d_1, \ldots, d_{2k}$ să fie impare şi celelalte pare, definim

$$E(G) = \left\{ x_i x_i^{\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor} | i \in \{1, \ldots, n\}, d_i > 0 \right\} \cup \{x_i x_{i+1} | i \in \{1, \ldots, 2k-1\}\}.$$

Atunci, pentru i cu $1 \leq i \leq 2k$ avem d_i impar şi

$$d_G(x_i) = 2\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor + 1 = 2\frac{d_i - 1}{2} + 1 = d_i,$$

iar pentru $2k + 1 \leq i \leq n$ avem d_i par şi

$$d_G(x_i) = 2\left\lfloor \frac{d_i}{2} \right\rfloor = d_i,$$

deci $s(G) = s_0$. $\square$

1.2 Construcţia unui graf neorientat cu secvenţa gradelor dată

Dat un graf neorientat G, pentru a obţine grafuri neorientate cu aceeaşi secvenţă de grade ca şi G se poate folosi următoarea transformare t (pe care o vom numi de interschimbare pe pătrat). Fie x, y, u, v patru vârfuri distincte ale lui G astfel încât $xy, uv \in E(G)$, dar $xu, yv \notin E(G)$. Considerăm graful notat $t(G, xy, uv)$ definit astfel:

$$t(G, xy, uv) = G - \{xy, uv\} \cup \{xu, yv\}$$

Spunem că $t(G, xy, uv)$ este graful obţinut din G prin aplicarea transformării t de interschimbare pe pătratul $xyvu$ - figura 1.

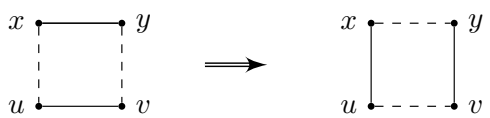

Figure 1: Transformarea t de interschimbare pe pătrat

Observaţie 1.3. *Graful $t(G, xy, uv)$ are aceeaşi secvenţă de grade ca şi G.*

Teorema 1.4. *(Havel-Hakimi) O secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale $s_0 = \{d_1 \geq \ldots \geq d_n\}$ cu $d_1 \leq n - 1$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat (cu n vârfuri) dacă şi numai dacă secvenţa $s_0' = \{d_2 - 1, \ldots, d_{d_1+1} - 1, d_{d_1+2}, \ldots, d_n\}$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat (cu $n - 1$ vârfuri).*

Proof. " $\Longleftarrow$ " Presupunem că s_0' este secvenţa gradelor unui graf neorientat. Fie $G' = (V', E')$ un graf neorientat cu $V' = \{x_2, \ldots, x_n\}$ având secvenţa gradelor $s(G') = s_0'$, mai precis cu

$$d_{G'}(x_i) = \begin{cases} d_i - 1, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\} \\ d_i, & \text{dacă } i \in \{d_1 + 2, \ldots, n\}. \end{cases}$$

Construim pornind de la G' un nou graf $G = (V, E)$ adăugând un vârf nou x_1 pe care îl unim cu vârfurile $x_2, \ldots, x_{d_1+1}$:

- $V = V' \cup \{x_1\}$
- $E = E' \cup \{x_1 x_i | i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\}\}$.

Pentru un $i \in \{1, \ldots, n\}$ avem atunci

$$d_G(x_i) = \begin{cases} d_{G'}(x_i) + 1 = d_i - 1 + 1 = d_i, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\} \\ d_{G'}(x_i) = d_i, & \text{dacă } i \in \{d_1 + 2, \ldots, n\} \\ d_1, & \text{dacă } i = 1. \end{cases}$$

Rezultă că $s(G) = s_0$, deci s_0 este secvenţa gradelor unui graf neorientat.

" $\Longrightarrow$ " Presupunem că s_0 este secvenţa gradelor unui graf neorientat.

Fie $G = (V, E)$ un graf neorientat cu $V = \{x_1, \ldots, x_n\}$ astfel încât $d_G(x_i) = d_i$ pentru orice $i \in \{1 \ldots, n\}$. Vom construi un graf G' cu $s(G') = s'_0$ pornind de la G.

Pentru aceasta, construim întâi din G un graf G^* având secvenţa gradelor tot s_0, dar în care vârful x_1 are mulţimea vecinilor $N_{G^*}(x_1) = \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$.

Cazul 1. Dacă $N_G(x_1) = \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$, atunci considerăm $G^* = G$.

Cazul 2. Există cel puţin un indice $i \in \{2, \ldots, d_1 + 1\}$ cu $x_1x_i \notin E$ (i.e $x_i \notin N_G(x_1)$). Fie i minim cu această proprietate.

Deoarece $d_G(x_1) = d_1$, rezultă că există $j \in \{d_1 + 2, \ldots, n\}$ cu $x_1x_j \in E$. Mai mult, deoarece $j > d_1 + 1 \geq i$, avem $d_i = d_G(x_i) \geq d_G(x_j) = d_j$. În plus, x_1 este adiacent cu x_j, dar nu şi cu x_i. Rezultă că există un alt vârf x_k cu $k \in \{2, \ldots, n\} - \{i, j\}$ care este adiacent cu x_i ($x_ix_k \in E$), dar care nu este adiacent cu x_j ($x_jx_k \notin E$) - figura 2.

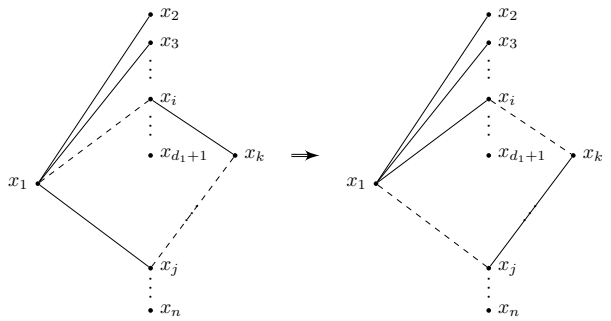

Figure 2: Transformare din demonstraţia teoremei Havel-Hakimi

Considerăm graful G_i obţiunt din G prin aplicarea transformării de interschimbare t pentru pătratul $x_ix_kx_jx_1$:

$$G_i = t(G, x_ix_k, x_1, x_j) = G - \{x_ix_k, x_1x_j\} \cup \{x_1x_i, x_kx_j\}$$

Avem $N_{G_i}(x_1) \cap \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\} = (N_G(x_1) \cap \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}) \cup \{x_i\}$ (x_1 are un vecin în plus în $\{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$) şi, conform Observaţiei 1.3, $s(G_i) = s(G) = s_0$.

Aplicând succesiv transformări de tip t pentru fiecare indice $i \in \{2, 3, \ldots, d_1 + 1\}$ pentru care x_1 şi x_i nu sunt adiacente obţinem în final un graf G^* cu $s(G^*) = s_0$ şi $N_{G^*}(x_1) = \{x_2, \ldots, x_{d_1+1}\}$.

Fie $G' = G^* - x_1$. Atunci $V(G') = \{x_2, \ldots, x_n\}$ şi pentru orice $i \in \{2, \ldots, n\}$:

$$d_{G'}(x_i) = \begin{cases} d_{G^*}(x_i) - 1 = d_i - 1, & \text{dacă } i \leq d_1 + 1 \\ d_{G^*}(x_i) = d_i, & \text{dacă } i \geq d_1 + 2, \end{cases}$$

deci $s(G') = s'_0$. Rezultă că $s'_0 = \{d_2 - 1, \ldots, d_{d_1+1} - 1, d_{d_1+2}, \ldots, d_n\}$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat. $\square$

Din Teorema Havel-Hakimi se obţine următorul algoritm de determinare a unui graf neorientat cu secvenţa gradelor dată.

Algoritmul Havel-Hakimi

Intrare: o secvenţă de n numere naturale $d_1, \ldots, d_n$
Ieşire: un graf G cu $V(G) = \{x_1, \ldots, x_n\}$ cu $s(G) = s_0$ dacă s_0 este secvenţa gradelor unui graf, sau mesajul NU altfel.
Idee: La un pas unim un vârf de grad maxim d din secvenţa s_0 cu vârfurile corespunzătoare următoarelor cele mai mari d elemente din s_0 diferite de d şi actualizăm secvenţa s_0 (s_0=s_0'). Se repetă pasul până când secvenţa conţine numai 0 sau conţine elemente negative.
Pseudocod:
Pasul 1. Dacă $d_1 + \ldots + d_n$ este număr impar sau există în s_0 un număr $d_i > n - 1$, atunci scrie NU, STOP.
Pasul 2.
cât timp s_0 conţine valori nenule execută
    alege d_k cel mai mare număr din secvenţa s_0
    elimină d_k din s_0
    fie $d_{i_1}, \ldots, d_{i_{d_k}}$ cele mai mari d_k numere din s_0
    pentru $j \in \{i_1, \ldots, i_{d_k}\}$:
        adaugă la G muchia $x_k x_j$
        înlocuieşte d_j în secvenţa s_0 cu $d_j - 1$
        dacă $d_j - 1 < 0$, atunci scrie NU, STOP.

Observaţie. Pentru a determina uşor care este cel mai mare număr din secvenţă şi care sunt cele mai mari valori care îi urmează, este util ca pe parcursul algoritmului secvenţa s_0 să fie ordonată descrescător.
Exemplu. - vezi curs + laborator

Teorema 1.5. *(Extindere a teoremei Havel-Hakimi) Fie $s_0 = \{d_1 \geq \ldots \geq d_n\}$, o secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale cu $d_1 \leq n - 1$ şi fie $i \in \{1, \ldots, n\}$ fixat. Fie $s_0^{(i)}$ secvenţa obţinută din s_0 prin următoarele operaţii:*
- eliminăm elementul d_i
- scădem o unitate din primele d_i componente în ordine descrescătoare ale secvenţei rămase.
Are loc echivalenţa:
s_0 este secvenţa gradelor unui graf neorientat $\Longleftrightarrow$
$s_0^{(i)}$ este secvenţa gradelor unui graf neorientat

Proof. Demonstraţia este similară cu cea a Teoremei Havel-Hakimi ([**?**] - exerciţiul 2.11). □

Exerciţiu ([**?**] - exerciţiul 2.12) Fie G_1 şi G_2 două grafuri neorientate cu mulţimea vârfurilor $V = \{1, \ldots, n\}$. Atunci $s(G_1) = s(G_2)$ dacă şi numai dacă există un şir de transformări t de interschimbare pe pătrat prin care se poate obţine graful G_2 din G_1.

2 Parcurgeri. Aplicaţii

2.1 Parcurgerea grafurilor

Scop: Dat un graf și un vârf de start s, să se determine toate vârfurile accesibile din s (printr-un lanț/drum, după cum graful este neorientat/orientat).
Ideea: pornim din vârful de start s; dacă ştim că un vârf i este accesibil din s şi există muchie (arc în caz orientat) de la i la j, atunci şi j este accesibil din s.

2.2 Parcurgea în lăţime (BF - Breadth First)

Parcurgerea pe lăţime BF urmăreşte vizitarea vârfurilor în ordinea crescătoare a distanţelor lor faţă de s (distanţa este dată de numărul de muchii).

Se porneşte din vârful de start s, se vizitează vecinii acestuia (vârfurile adiacente cu el), apoi vecinii nevizitaţi anterior ai acestora, procesul repetându-se până nu mai există vârf cu vecini nevizitaţi.

2.2.1 Pseudocod

Pentru a reține ce vârfuri au fost vizitate (descoperite) deja vom folosi un vector viz.

Pentru gestionarea vârfurilor parcurse care mai pot avea vecini nevizitaţi se va folosi o structură de tip coadă.

Muchiile folosite de algoritm pentru a descoperi noi vârfuri accesibile din s formează un arbore de rădăcină s. Pentru a reţine acest arbore putem folosi legături de tip tată (predecesor). Atunci când vârful j este descoperit ca vecin nevizitat al lui i şi introdus în coadă vom atribui lui $tata[j]$ valoarea i (j este fiu al lui i în arbore).

Vom demonstra că pentru orice vârf i accesibil din s lanțul/drumul determinat prin parcurgerea BF de la s la i (din arbore) este minim (ca număr de muchii). Putem reconstitui un astfel de drum folosind legătura $tata$, mergând înapoi din i spre s. Pentru a memora doar lungimea acestui drum, adică distanţa de la s la i putem memora suplimentar un vector d cu semnificația
$d[i]$ = lungimea drumului determinat de algoritm de la s la i = nivelul lui i în arborele asociat parcurgerii

Avem $d[j] = d[tata[j]]+1$ (nivelul lui j este cu 1 mai mare decât al vârfului din care a fost descoperit)

Algoritmul BFS
Inițializări

pentru fiecare $x \in V$ executa
$viz[x] = 0$
$tata[x] = 0$
$d[x] = \inf$

BFS(s)

coada $C = \emptyset$
adauga(s, C)
$viz[s] = 1; d[s] = 0$ //s devine gri, este in explorare
cat timp $C \neq \emptyset$ executa
  $i =$ extrage(C)
  afiseaza(i)
  pentru j vecin al lui i ($ij \in E$)
    daca $viz[j] == 0$ atunci
      adauga(j, C)
      $viz[j] = 1$
      $tata[j] = i$
      $d[j] = d[i] + 1$
//s devine negru,explorarea sa s-a incheiat

Apel

Pentru un vârf s procedura de parcurgere se apelează BFS(s).
Pentru a parcurge toate vârfurile grafului se reia apelul subprogramului BFS pentru vârfurile rămase nevizitate:

pentru fiecare $x \in V$ executa
    daca $viz[x] == 0$ atunci
      BFS(x)

Complexitatea algoritmului depinde de modul în care este memorat graful si se obține însumând timpul necesar inițializărilor $O(n)$ cu timpul necesar parcurgerii vecinilor pentru fiecare vârf. Dacă graful este memorat cu matrice de adiacență, vecinii unui vârf se determină în $O(n)$, deci ai tuturor vârfurilor in $O(n^2)$. Dacă graful este memorat cu liste de adiacență, vecinii unui vârf se determină în $O($gradul lui $i)$, deci ai tuturor vârfurilor in $O($suma gradelor$) = O(m)$; astfel, parcurgerea va avea complexitatea $O(n + m)$ pentru reprezentarea grafului cu liste de adiacență.

2.2.2 Corectitudinea calculului de distante folosind BFS

Următoarele observaţii de pot demonstra uşor prin reducere la absurd.

Observaţie 2.1. *Fie G un graf orientat/neorientat*

Dacă P este un drum/lanț minim de la s la u, atunci P este drum/lanț elementar (altfel, dacă s-ar repeta un vârf u, am putea elimina porţiunea de drum dintre două apariţii ale lui u şi obţinem un drum cu mai puţine vârfuri).

Dacă P este un drum/lanț minim de la s la u şi z este un vârf al lui P, atunci subdrumul lui P de la s la z este drum/lanț minim de la s la z.

Lema 2.2. *Dacă la un moment al execuției algoritmului BFS, în coada C avem vârfurile : $v_1, v_2, \ldots, v_r$, atunci*

$$d[v_1] \leq d[v_2] \leq \ldots \leq d[v_r] \leq d[v_1] + 1$$

Proof. Vom demonstra că după fiecare operaţie asupra cozii C relaţia rămâne adevărată.

Prima operaţie este inserarea vârfului de start s în C; după această operație în coadă avem doar un vârf şi deci relaţia este adevărată.

Presupunem afirmația adevărată la pasul curent. Notăm $v_1, v_2, \ldots, v_r$ vârfurile din coadă la acest pas.

La pasul curent se extrage din coadă vârful v_1 şi se adaugă în coadă vecinii lui nevizitaţi $w_1, \ldots, w_k$. După extragerea vârfului v_1, în coadă rămân vârfurile $v_2, \ldots, v_r$ care verfică relaţia:

$$d[v_2] \leq \ldots \leq d[v_r] \leq d[v_1] + 1 \leq d[v_2] + 1$$

Un vecin w_i,$1 \leq i \leq k$ a lui v_1 va avea eticheta $d[w_i] = d[v_1] + 1 \leq d[v_2] + 1$, deci după inserarea acestuia în coadă, coada va avea elementele $v_2, \ldots, v_r, w_1, \ldots, w_i$ care verifică relaţia:

$$d[v_2] \leq \ldots \leq d[v_r] \leq d[v_1] + 1 = d[w_1] = \ldots = d[w_i] = d[v_1] + 1 \leq d[v_2] + 1$$

□

Lema 2.3.

1. *Dacă $d[v] = k < \infty$, atunci există în G un drum de la s la v de lungime k şi acesta se poate determina din vectorul tata, mai exact $tata[v]$= predecesorul lui v pe un drum de la s la v de lungime k.*
2. *$d[v] \geq \delta(s, v)$*
3. *Dacă $d[v] = \infty$, atunci nu există în G drum de la s la v.*

Proof. Putem demonstra prim inducție că atunci că pentru toate nodurile descoperite până la un pas afirmația este adevărată.

Inițial este vizitat vârful s și se setează $d[s] = 0$, corespunzător drumului $[s]$. Presupunem că la pasul curent afirmaţia este valabilă pentru toate vârfurile deja descoperite.

Fie u vârf curent (extras din coadă la pasul curent). Atunci pentru orice vecin v al său nevizitat până acum avem $d[v] = d[u] + 1$ şi $tata[v] = u$ şi există un drum de la s la v de lungime $d[u] + 1$ obţinut din drumul de la s la u de lungime $d[u]$ (care există conform ipotezei de inducţie) la care se adaugă vârful v (în care u este predecesor al lui v)

A doua afirmație este o consecință a primeia, deoarece $d[u]$ este lungimea unui drum de la s la u, iar $\delta(s, u)$ este lungimea unui drum minim. □

Teorema 2.4. *Fie $G = (V, E)$ un graf neorientat şi $s \in V$ fixat. La finalul algoritmului de parcurgere BF din s avem*

$$d[u] = \delta(s, u) \text{ pentru orice } u \in V$$

şi $tata$ memorează un arbore al distanţelor faţă de s.

Proof. Presupunem prin absurd că afirmaţia nu este adevărată.

Fie y vârful cel mai apropiat de s cu $d[y]$ calculat incorect. Atunci, din Lema 2.3, rezultă că

$$d[y] > \delta(s, y).$$

Fie P un drum minim de la s la y şi x predecesorul lui y pe acest drum. Atunci, conform Observaţiei **??**, subdrumul lui P de la s la x este drum minim, deci are lungimea egală cu $\delta(s, x)$ și avem:

$$\delta(s, x) < l(P) = \delta(s, x) + 1 = \delta(s, y).$$

Atunci x este mai apropiat de s decât y, deci eticheta lui este calculată corect: $\delta(s, x) = d[x]$. Avem atunci

$$l(P) = d[x] + 1 = \delta(s, y) < d[y].$$

Din modul de funcționare al BFS, cand x este scos din coadă, y este în una din situațiile:

- deja vizitat și extras din coadă (negru): atunci $d[y] \leq d[x]$ (conform relaţiei din Lema 2.3, deoarece y a fost extras și deci și inserat în coadă înaintea lui x)
- deja vizitat și încă în coadă (gri): atunci $d[y] \leq d[x] + 1$ (Lema 2.3)
- este nevizitat încă (alb): atunci y va fi vizitat din x (x fiind nodul curent explorat), deci $d[y] = d[x] + 1$.

Rezultă $d[y] \leq d[x] + 1 = l(P) = \delta(s, y) < d[y]$, contradicție.

□

2.3 Parcurgea în adâncime (DF – Depth First)

Pentru parcurgea în adâncime a componentei conexe a unui vârf de start s se porneşte din acest vârf şi se trece mereu la primul dintre vecinii vârfului curent nevizitaţi anterior, dacă un astfel de vecin există. Dacă toţi vecinii vârfului curent au fost deja vizitaţi se merge înapoi pe drumul de la s la vârful curent până se ajunge la un vârf care mai are vecini nevizitaţi; se trece la primul dintre aceştia şi se reia procedeul.

2.3.1 Pseudocod

Algoritmul DFS Inițializări - ca și la BFS

DFS(x)
  //incepe explorarea varfului x,devine gri
  $viz[x] = 1$
  pentru fiecare $xy \in E$ //y vecin al lui x
  daca $viz[y] == 0$ atunci
    $tata[y] = x$

$d[y] = d[x] + 1$ //nivel, nu distanta
$DFS(y)$
//s-a finalizat explorarea varfului x, devine negru

Apel - ca și la BFS
Complexitatea - ca și la BFS
Pseudocod complet

Un vârf are una dintre următoarele stări în timpul parcurgerii DFS:

1. **nevizitat** – culoarea **albă**
2. **în explorare** – culoare **gri**
3. **finalizat** – culoare neagră

Dacă menținem pe parcursul algoritmului o variabilă de timp care se modifică atunci când se schimbă starea unui vârf (îl descoperim sau îl finalizăm), putem asocia fiecărui vârf două valori:

1. $desc[v]$ – momentul la care vârful a fost descoperit (a devenit gri)
2. $fin[v]$ - momentul la care vârful a fost finalizat (a devenit negru)

Dacă dorim determinarea unor elemente de structură în graf precum circuite, componente tare conexe etc poate fi util să memorăm în parcurgerea DFS culoarea fiecărui vârf și/sau momentul în care a fost descoperit sau finalizat.

Dacă memorăm culoarea fiecărui vârf, nu mai este necesar și vectorul vizitat, deoarece

$$viz[x] = 0 \Longleftrightarrow culoare[x] = alb$$

Un pseudocod complet este următorul:
DFS(x)
$culoare[x] = gri$
$timp = timp + 1$
$desc[x] = timp$//incepe explorarea varfului x
pentru fiecare $xy \in E$ //y vecin al lui x
daca $culoare[y] == 0$ atunci
$tata[y] = x$
$d[y] = d[x] + 1$ //nivel, nu distanta
DFS(y)
$culoare[x] = negru$
$timp = timp + 1$
$fin[x] = timp$ //s-a finalizat explorarea varfului x

Apel:
pentru fiecare $x \in V$ executa
$culoare[x] = alb$

timp = 0
pentru fiecare $x \in V$ executa
daca $culoare[x] = alb$ atunci
DFS(x)

2.3.2 Proprietăți

Din modul de funcționare a parcurgerii DF rezultă următoarea proprietate.

Propozitia 2.5. *Vârful v este un descendent al lui u în pădurea de adâncime DF pentru un graf G (orientat sau neorientat) dacă şi numai dacă vârful v este descoperit în timp ce u este gri (este încă în explorare)*

Au loc rezultate mai generale:

Teorema 2.6. *(***Teorema parantezelor***) În orice căutare în adâncime a unui graf (orientat sau neorientat) $G = (V, E)$, pentru orice două vârfuri u şi v cu*

$$desc[u] < desc[v]$$

exact una din următoarele condiții este adevărată:

1. *intervalele $[desc[u], fin[u]]$ şi $[desc[v], fin[v]]$ sunt disjuncte și u și v nu sunt unul descendentul celuilalt în arborele/pădurea DF*
2. *$[desc[v], fin[v]] \subset [desc[u], fin[u]]$, caz în care v este un descendent al lui u în arborele/pădurea DF*

Proof. Din ipoteză avem $desc[u] < desc[v]$. Distingem două cazuri:

1. $desc[v] > fin[u]$: intervalele sunt disjuncte; atunci u este deja negru când v a fost descoperit, deci v nu este descendent al lui u și nici invers
2. $desc[v] < fin[u]$: v este descoperit în timp ce u este gri, deci este descendent al lui u; atunci v va fi finalizat inaintea lui u , deci $[desc[v], fin[v]] \subset [desc[u], fin[u]]$

□

Propozitia 2.7. *(***Incluziunea intervalelor descendenților***) Vârful v este un descendent al lui u în pădurea de adâncime DF pentru un graf G (orientat sau neorientat)*
dacă şi numai dacă vârful v este descoperit în timp ce u este gri (este încă în explorare)
dacă şi numai dacă $[desc[v], fin[v]] \subset [desc[u], fin[u]]$

În raport cu pădurea DF muchiile/arcele se împart în 4 categorii (v.fig. 3):

1. **de arbore DF (de avansare directă/ de arbore)**: (u, v) cu v fiu al lui u (v a fost descoperit din u)
2. **de întoarcere (înapoi)**: (u, v) cu v strămoș al lui u

3. **de avansare (de avansare înainte)**: (u, v) cu v descendent al lui u care nu este însă fiu al lui
4. **de traversare (transversale)**: toate celelalte muchii; pot fi între vârfuri din același arbore DF cu condiția ca unul să nu fie strămoșul celuilalt sau pot uni vârfuri din arbori DF diferiți

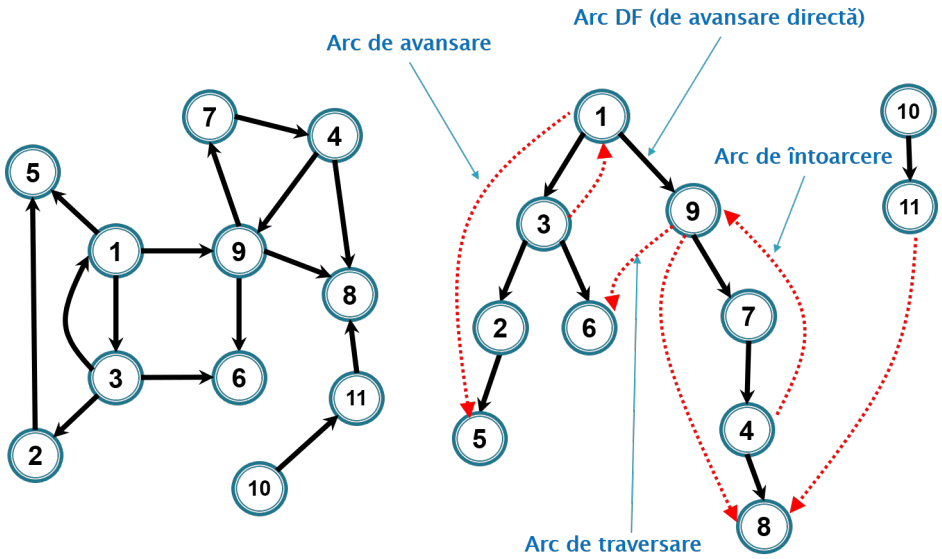

Figure 3

În cazul unui graf neorientat are loc următoarea proprietate, care rezultă din modul de funcționare al parcurgerii DF: dacă un vârf x nu este descendent al unui vârf y în pădurea DF, atunci nu există muchie de la x la y, altfel dacă x a fost descoperit primul, y ar fi fost descoperit în timpul explorării lui x și ar fi devenit descendent al acestuia (similar, dacăy ar fi descoperit primul, x ar fi descendent al acestuia).

Propozitia 2.8. *(***Tipuri de muchii în cazul neorientat** *În cazul unui graf neorientat există doar două tipuri de muchii în raport cu pădurea DF:*

- *muchii de arbore (de avansare)*
- *muchii de întoarcere (către un ascendent)*

Algoritmic, o muchie este detectată în timpul parcurgerii DF ca fiind de întoarcere dacă unește vârful curent cu un vârf gri (ascendent al său) care nu este tatăl lui.

În cazul uni graf neorientat pot exista toate cele 4 tipuri de arce.

Propozitia 2.9. *(***Caracterizarea celor** 4 **tipuri de arce în raport cu pădurea DF** *Fie G un graf orientat. Un arc (u, v) al său este detectat prin parcurgere DF ca fiind:*

- *de avansare (de arbore): dacă v este nevizitat (alb) atunci când este când este parcurs arcul (u, v); în acest caz*

$$desc[u] < desc[v] < fin[v] < fin[u]$$

- *de avansare înainte: dacă v este negru (finalizat) atunci când este parcurs arcul (u, v) și este descendent al lui u, adică $desc[u] < desc[v]$; în acest caz*

$$desc[u] < desc[v] < fin[v] < fin[u]$$

- *de întoarcere: dacă v este încă în explorare (gri, nefinalizat) atunci când este parcurs arcul (u, v); în acest caz*

$$desc[v] < desc[u] < fin[u] < fin[v]$$

- *de traversare:dacă v este negru (finalizat) atunci când este parcurs arcul (u, v) și nu este descendent al lui u, adică $desc[u] > desc[v]$; în acest caz*

$$desc[v] < fin[v] < desc[u] < fin[u]$$

2.3.3 Determinarea de cicluri şi circuite folosind DFS

Determinarea unui ciclu/circuit într-un graf neorientat/orientat folosind DFS se bazează pe următoarea observație:

Observaţie 2.10. *Un graf neorientat/orientat G are ciclu/circuit dacă şi numai dacă există muchie/arc de întoarce în pădurea DFS (care unește un vârf de un strămoș al lui)*

2.3.4 Componente tare conexe

Fie G un graf orientat.

În determinarea componentelor tare conexe ale lui G, deoarece este necesar ca între două vârfuri u și v să existe și drum de la u la v, și drum de la v la u, este util să considerăm graful transpus G^T obţinut din G prin inversarea orientării arcelor:

$$G^T = (V, E^T), E^T = \{yx | xy \in E\}$$

Atunci componenta tare conexă a lui x se obține intersectând multimea vârfurilor accesibile din x în G cu multimea vârfurilor accesibile din x în G^T.

Dacă facem însă parcurgeri pentru fiecare vârf in G și în G^T, complexitatea algoritmului va fi $O(n^2 + nm)$.

Există însă algoritmi prin care se pot determina componentele tare conexe ale unui graf folosind doar o parcurgere (Algoritmul lui Tarjan) sau două (Algoritmul lui Kosaraju): una în G şi cealaltă în G^T, dar parcurgerea lui G^T se face într-o ordine particulară a vârfurilor (în funcție de ordinea în care au fost finalizate în parcurgerea DF a lui G).

Vom prezenta în continuare Algoritmul lui Kosaraju, fiind un algoritm simplu. Ideea Algoritmului lui Tarjan este similară celei de la algoritmul de determinare a componentelor biconexe ale unui graf neorientat (v.seminar).

Algoritmul lui Kosaraju- Pseudocod:

Pasul 1. Parcurgem în adâncime graful G şi adăugăm într-o stivă S fiecare vârf la momentul la care este finalizat (pentru a obţine o ordonare descrescătoare a vârfurilor după timpul de finalizare)

Pasul 2. Construim graful G^T

Pasul 3. Parcurgem în adâncime graful G^T considerând vârfurile în ordinea în care sunt extrase din S (descrescătoare după timpul de finalizare de la Pasul 1):

cat timp S este nevida
  $x = pop(S)$
  dacă x este nevizitat atunci
    $DFS(G^T, x)$
    afiseaza componenta tare conexă formată cu vârfurile vizitate în $DFS(G^T, x)$

Corectitudine

Notăm cu $fin[v]$ momentul la care este finalizat un nod în pracurgerea DFS a grafului G de la Pasul 1.

Un exemplu este dat în figura 4 unde sunt indicaţi timpii de finalizare şi componentele tare conexe care vor fi obţinute la Pasul 3 al algoritmului, pentru a evdenția relațiile între timpii de finalizare pentru vârfurile din componente diferite, relații cu ajutorul cărora vom demonstra corectitudinea algoritmului. Principala relație pe care o vom demonstra este că dacă C_1 şi C_2 sunt două componente tare conexe ale lui G astfel încât există un arc/drum (u, v) de la C_1 la C_2 ($u \in C_1$, $v \in C_2$), atunci

$$\max\{fin[x] | x \in C_1\} > \max\{fin[x] | x \in C_2\}$$

Este evident, dar important, că dacă există un arc de la C_1 la C_2, nu există arc și de la C_2 la C_1 (alfel vârfurile din C_1 și C_2 ar fi în aceeași componentă tare conexă).

Lema 2.11. *Fie C o componentă tare conexă a lui G şi v un vârf din G care nu aparţine lui C, dar există un drum de la C la v (adică de la un vârf din C la v). Atunci*

$$\max\{fin[u] | u \in C\} > fin[v]$$

(există în C un vârf cu timp de finalizare mai mare decât v)

Proof. Fie x primul vârf din $C \cup \{v\}$ vizitat la pasul 1.

Cazul 1: $x = v$. Deoarece $v \notin C$, nu există arc(nici drum) de la v la un vârf din C. Rezultă că v va fi finalizat înainte de a fi descoperit vreun vârf din C, deci $fin[v] < \max\{fin[u] | u \in C\}$ (de fapt în acest caz $fin[v] < fin[u]$ pentru orice $u \in C$).

Cazul 2: $x \in C$. Deoarece v este accesibil dintr-un vârf din C, v este accesibil şi din x şi este nevizitat la momentul apelului $DFS(x, G)$. Rezultă că v va fi descoperit şi finalizat în cadrul acestui apel (ca

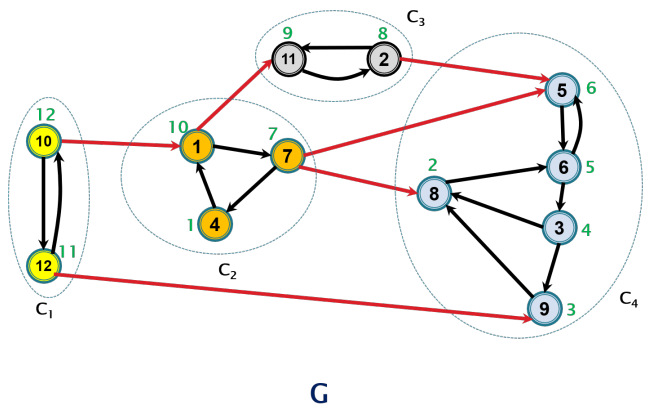

Figure 4

descendent al lui x), deci $fin[x] > fin[v]$ (toate vârfurile din $C \cup \{v\}$ vor fi descoperite şi finalizate în acest apel, x fiind ultimul finalizat).

□

Corolar 2.12. *Fie C_1 şi C_2 două componente tare conexe ale lui G. Dacă există un arc/drum (u, v) de la C_1 la C_2 ($u \in C_1$, $v \in C_2$), atunci*

$$\max\{fin[x] | x \in C_1\} > \max\{fin[x] | x \in C_2\}$$

Proof. Deoarece există un drum de $u \in C_1$ la un vârf $v \in C_2$, atunci, din definiţia componentei tare conexe, există un drum de la u la fiecare vârf $x \in C_2$. Folosind Lema 2.11 rezultă că

$$\max\{fin[u] | u \in C_1\} > fin[x], \forall x \in C_2,$$

de unde rezultă relaţia din enunţ. □

Corolar 2.13. *Fie C_1 şi C_2 două componente tare conexe ale lui G. Dacă*

$$\max\{fin[u] | u \in C_1\} > \max\{fin[v] | u \in C_2\}$$

atunci

- *nu există drum de la C_2 la C_1 în G şi*
- *nu există drum de la C_1 la C_2 în G^T*

Proof. Din Corolarul anterior, dacă am avea drum de la C_2 la C_1, ar avea loc inegalitatea inversă:

$$\max\{fin[u] | u \in C_1\} < \max\{fin[v] | u \in C_2\}.$$

În plus nu există drum de la C_2 la C_1 în G dacă şi numai dacă nu există drum de la C_1 la C_2 în G^T. □

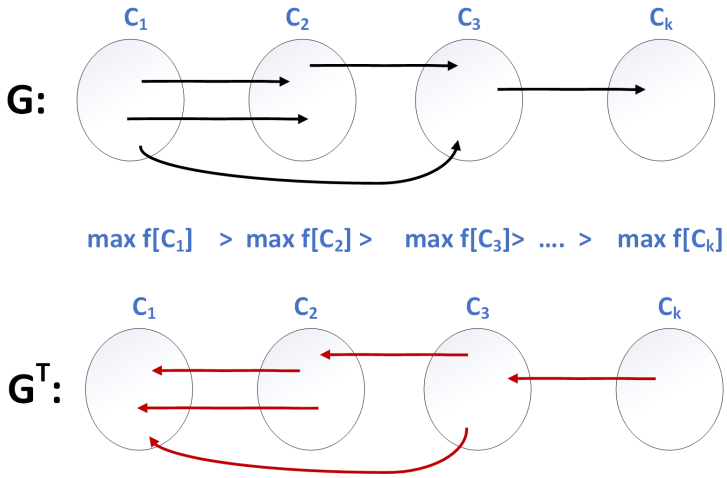

Figure 5

Teorema 2.14. *Fie $C_1, C_2, \ldots, C_k$ componentele tare conexe ale lui G, astfel încât*

$$\max\{fin[u] | u \in C_1\} > \max\{fin[u] | u \in C_2\} > \ldots > \max\{fin[u] | u \in C_k\}$$

Fie x cel de al i-lea vârf pentru care se apelează $DFS(x, G^T)$ la Pasul 3. Atunci, la momentul acestui apel toate vârfurile din componentele $C_1, \ldots, C_{i-1}$ au fost vizitate, iar cele din $C_i, \ldots, C_k$ nu au fost vizitate. În plus, în apelul $DFS(x, G^T)$ se vor vizita toate vârfurile componentei C_i şi doar acestea.

Proof. Demonstrăm prin inducţie după i.

Pentru $i = 1$: Primul vârf pentru care se apelează $DFS(x, G^T)$ este cel cu timpul de finalizare $fin[x]$ maxim. La acest moment niciun vârf nu este vizitat. Prin apelul $DFS(x, G^T)$ se vor vizita toate vârfurile accesibile din x în G^T, deci şi toate vârfurile din C_1. În plus, deoarece

$$\max\{fin[u] | u \in C_1\} > \max\{fin[u] | u \in C_j\} \text{pentru orice } j \neq 1.$$

conform Corolarului anterior nu există drum în G^T de la x la un vârf care nu este în C_1, deci vârf vizitate în apelul $DFS(x, G^T)$ sunt chiar vârfurile din C_1.

Presupunem afirmaţiile adevărate până la pasul i, $1 \leq i < k$ şi demonstrăm că rămân adevărate şi la pasul $i + 1$. Din ipoteza de inducţie, până la acest pas au fost vizitate doar vârfurile din componentele $C_1, \ldots, C_i$ (şi doar acelea), iar aceste componente au fost corect afişate. Fie x vârf pentru care se apelează $DFS(x, G^T)$ la pasul $i + 1$. Vârful x are cel mai mare timp de finalizare dintre vârfurile rămase, deci $x \in C_{i+1}$. Ca şi la pasul de verificare, din Corolarul anterior avem, nu există drum în G^T de la un vârf din C_{i+1} la unul din $C_{i+2} \cup \ldots \cup C_k$, deci în apelul apelul $DFS(x, G^T)$ vor fi vizitate doar vârfurile din C_{i+1} (toate) şi afişate ca formând a $i + 1$-a componentă tare conexă. □

3 Arbori

Definiţie 3.1. *Un arbore este un graf neorientat conex fară cicluri.*

Lema 3.2. *Orice arbore cu $n \geq 2$ vârfuri are cel puţin două vârfuri terminale (de grad 1).*

Proof. Fie T un arbore cu $n \geq 2$ vârfuri. Fie P cel mai lung lanţ elementar în T. Extremităţile lui P sunt vârfuri terminale, altfel am putea extinde lanţul P cu o muchie sau se formează un ciclu elementar în T. Într-adevăr, fie x, y extremităţile lui P. Presupunem prin absurd că $d_T(x) \geq 2$. Atunci există un vârf v adiacent cu x astfel încât $xv \notin E(P)$.

- Dacă $v \in V(P)$, atunci există în T ciclul $[x \overset{P}{-} v, x]$, contradicţie (T este aciclic).

- Dacă $v \notin V(P)$, atunci lanţul $P' = [v, x \overset{P}{-} y]$ este elementar şi $l(P') = l(P) + 1$ contradicţie (P este lanţ elementar maxim în T). □

Lema 3.3. *Fie T un arbore cu $n \geq 2$ vârfuri şi v un vârf terminal în T. Atunci $T - v$ este arbore.*

Proof. Afirmaţia rezultă din faptul că un vârf terminal nu poate fi vârf intern al unui lanţ elementar, deci pentru orice $x, y \neq v$ un $x - y$lanţ elementar din T este lanţ şi în $T - v$. □

Propozitia 3.4. *Un arbore cu n vârfuri are $n - 1$ muchii.*

Proof. Demonstrăm afirmaţia prin inducţie.

Pentru $n = 1$, un arbore cu n vârfuri are un vârf şi zero muchii. Pentru $n = 2$, un arbore cu 2 vârfuri are o singură muchie (este izomorf cu P_2).

"$n - 1 \Longrightarrow n$" Presupunem afirmaţia adevărată pentru un arbore cu $n - 1$ vârfuri.

Fie T un arbore cu n vârfuri. Conform Lemei 3.2, există un vârf terminal v în T. Atunci $T' = T - v$ este arbore cu $n - 1$ vârfuri (Lema 3.3) şi $|E(T')| = |E(T)| - 1$. Din ipoteza de inducţie, T' are $|E(T')| = |V(T')| - 1 = n - 2$ muchii. Rezultă $|E(T)| = |E(T')| + 1 = n - 1$. □

Lema 3.5. *Fie G un graf neorientat conex şi C un ciclu in G. Fie $e \in E(C)$ o muchie din ciclul C. Atunci $G - e$ este tot un graf conex.*

Proof. Afirmaţia rezultă din definiţia unui graf conex şi din următoarea observaţie: dintr-un $x - y$lanţ care conţine muchia e în G se poate obţine un $x - y$lanţ în $G - e$ înlocuind muchia e cu $C - e$. □

Propozitia 3.6. *Fie T un graf neorientat cu $n \geq 1$ vârfuri. Următoarele afirmaţii sunt echivalente.*

1. *T este arbore (conex şi aciclic)*
2. *T este conex muchie-minimal (prin eliminarea unei muchii din T se obţine un graf care nu mai este conex)*
3. *T este aciclic muchie-maximal*
4. *T este conex şi are $n - 1$ muchii*
5. *T este aciclic şi are $n - 1$ muchii*

6. Între oricare două vârfuri din T există un unic lanţ elementar.

Proof. "$1 \Longleftrightarrow 2$": Pentru $n = 1$ este evident. Presupunem $n \geq 2$.

$1 \Longrightarrow 2$: Presupunem că T este arbore (conex şi aciclic).

Fie $e = xy \in E(T)$. Arătăm că $T - e$ nu este conex (deci T este conex muchie-minimal). Presupunem prin absurd că $T - e$ este conex. Atunci există un lanţ elementar P în $T - e$ de la x la y. Atunci $P + xy = [x \overset{P}{-} y, x]$ este ciclu în T, contradicţie.

$2 \Longleftarrow 1$: Presupunem că T este conex muchie-minimal. Demonstrăm că T este aciclic.

Presupunem prin absurd că T conţine un ciclu C. Fie $e \in E(C)$. Din Lema 3.5 rezultă că $T - e$ este conex, contradicţie (T este conex muchie-minimal).

"$1 \Longleftrightarrow i$" pentru $i \in \{3, 4, 5, 6\}$ - Exerciţii ([**?**] - v. Secţiunea 2.1, [**?**] - v. Secţiunea 4.1) □

Corolar 3.7. *Orice graf conex conţine un arbore parţial (un graf parţial care este arbore).*

3.1 Construcţia unui arbore cu secvenţa gradelor dată

Teorema 3.8. *O secvenţă de $n \geq 2$ numere naturale* **strict pozitive** $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ *este secvenţa gradelor unui arbore dacă şi numai dacă $d_1 + \ldots + d_n = 2(n-1)$.*

Proof. "$\Longrightarrow$" Presupunem că există un arbore T cu $s(T) = s_0$. Atunci

$$d_1 + \ldots + d_n = 2|E(T)| = 2(n-1) \text{ (conform Propoziţiei 3.6)}$$

"$\Longleftarrow$" **Varianta** 1**.** Demonstrăm prin inducţie după n că o secvenţă de n numere naturale (strict) pozitive $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ cu proprietatea că $d_1 + \ldots + d_n = 2(n-1)$ este secvenţa gradelor unui arbore.

Pentru $n = 2$ avem $d_1, d_2 > 0$ şi $d_1 + d_2 = 2(2-1) = 2$, deci $d_1 = d_2 = 1$. Există un arbore cu secvenţa gradelor $s_0 = \{1, 1\}$, izomorf cu graful P_2 (lanţ cu două vârfuri).

Presupunem afirmaţia adevărată pentru $n - 1$. Fie $s_0 = \{d_1, \ldots, d_n\}$ o secvenţă de $n \geq 3$ numere naturale (strict) pozitive cu proprietatea că $d_1 + \ldots + d_n = 2(n-1)$. Arătăm că există un arbore cu secvenţa gradelor s_0.

Presupunem (fără a restrânge generalitatea) că $d_1 \geq \ldots \geq d_n$. Demonstrăm că $d_1 > 1$ şi $d_n = 1$.

- Presupunem prin absurd că $d_1 = 1$. Atunci $d_1 = \ldots = d_n = 1$. Rezultă $d_1 + \ldots + d_n = n$, de unde $2(n-1) = n$, deci $n = 2$, contradicţie ($n \geq 3$).
- Presupunem prin absurd că $d_n \geq 2$. Atunci $d_1 \geq \ldots \geq d_n \geq 2$. Rezultă $d_1 + \ldots + d_n \geq 2n$, de unde $2(n-1) \geq 2n$, contradicţie.

Considerăm secvenţa $s_0' = \{d_1 - 1, d_2, \ldots, d_{n-1}\}$. Numerele din secvenţă sunt pozitive şi avem

$$d_1 - 1 + d_2 + \ldots + d_{n-1} = d_1 + \ldots + d_n - (1 + d_n) = 2(n-1) - (1+1) = 2((n-1) - 1).$$

Atunci putem aplica ipoteza de inducţie pentru secvenţa s'_0. Rezultă că există un arbore T' cu mulţimea vârfurilor $V' = \{x_1, \ldots, x_{n-1}\}$ având secvenţa gradelor $s(T') = s'_0$, mai exact cu:

$$d_{T'}(x_i) = \begin{cases} d_i - 1, & \text{dacă } i = 1 \\ d_i, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, n-1\}. \end{cases}$$

Construim pornind de la T' un nou arbore $T = (V, E)$ adăugând un vârf nou x_n pe care îl unim cu vârful x_1: $V = V' \cup \{x_n\}$, $E = E' \cup \{x_1 x_n\}$. Pentru un $i \in \{1, \ldots, n\}$ avem atunci

$$d_T(x_i) = \begin{cases} d_{T'}(x_i) + 1 = d_i - 1 + 1 = d_i, & \text{dacă } i = 1 \\ d_{T'}(x_i) = d_i, & \text{dacă } i \in \{2, \ldots, n-1\} \\ 1 = d_n, & \text{dacă } i = n. \end{cases}$$

Rezultă că $s(T) = s_0$, deci s_0 este secvenţa gradelor unui arbore.

Varianta 2. Presupunem (fără a restrânge generalitatea) că $d_1 \geq \ldots \geq d_n$. Avem $d_1 \geq 1$ şi $d_n = 1$ (ca în varianta 1). Fie k astfel încât $d_k > 1$ şi $d_{k+1} = 1$.

Construim un arbore T de tip omidă cu mulţimea vârfurilor $\{x_1, \ldots, x_n\}$ având secvenţa gradelor s_0 astfel.

1. Unim printr-un lanţ vârfurile $x_1, \ldots, x_k$ (care trebuie să fie neterminale - formează corpul omizii), în această ordine
2. Considerăm mulţimea de vârfuri $\{x_{k+1}, \ldots, x_n\}$ (care trebuie să fie terminale) şi unim
   - x_1 cu primele $d_1 - 1$ vârfuri din această mulţime
   - x_2 cu următoarele $d_2 - 2$ vârfuri
   - ...
   - x_{k-1} cu următoarele $d_{k-1} - 2$ vârfuri
   - x_k cu ultimele $d_k - 1$ vârfuri din această mulţime.

Deoarece $d_1 - 1 + \sum_{i=2}^{k-1}(d_i - 2) + d_k - 1 = \sum_{i=1}^{n} d_i - 2k + 2 - (n - k) = n - k = |\{x_{k+1}, \ldots, x_n\}|$, construcţia este corectă.

Avem $s(T) = s_0$. □

Din demonstraţia Teoremei 3.8 se desprind următorii algoritmi de determinare a unui arbore cu secvenţa gradelor dată.

Algoritm de construţie a unui arbore cu secvenţa de grade dată

Intrare: o secvenţă de n numere naturale pozitive $d_1, \ldots, d_n$

Ieşire: un arbore T cu $V(T) = \{x_1, \ldots, x_n\}$ cu $s(T) = s_0$ dacă s_0 este secvenţa gradelor unui arbore, sau mesajul NU altfel.

Idee: La un pas unim un vârf de grad 1 cu un vârf de grad mai mare decât 1 şi actualizăm secvenţa s_0. Se repetă de $n - 2$ ori, în final rămânând în secvenţă două vârfuri de grad 1, care se unesc printr-o muchie.

Pseudocod:

Varianta 1**.**

Pasul 1. Dacă $d_1 + \ldots + d_n \neq 2(n-1)$, atunci scrie NU, STOP.

Pasul 2.

Cât timp s_0 conţine valori mai mari decât 1 execută *//sau pentru* $i = 1, n-2$

alege un număr $d_k > 1$ şi un număr $d_t = 1$ din secvenţă s_0 şi adaugă la T muchia $x_k x_t$.

elimină d_t din s_0

înlocuieşte d_k în secvenţa s_0 cu $d_k - 1$

Pasul 3.

fie d_k, d_t unicele elemente nenule (egale cu 1) din s_0; adaugă la T muchia $x_k x_t$.

Varianta 2**.** Corespunde variantei a doua de demonstrare a teoremei anterioare - construim un arbore de tip omidă.

4 Arbori parţiali de cost minim (apcm)

Pentru această secţiune se poate consulta cartea [**?**].

4.1 Algoritmul lui Kruskal

Intrare: $G = (V, E, w)$ - graf conex ponderat
Ieşire: un apcm T al lui G
Idee: La un pas este selectată o muchie de cost minim din G care nu formează cicluri cu muchiile deja selectate în T (care uneşte două componente conexe din graful deja construit)
Pseudocod:

$T = (V, \emptyset)$: iniţial fiecare vârf formează o componentă conexă în T
pentru $i = 1, n-1$ execută
    alege o muchie $e_i = uv$ de cost minim din G astfel încât u şi v sunt în componente conexe diferite în T
    $E(T) = E(T) \cup \{uv\}$: reuneşte compunenta lui u şi componenta lui v

Exemplu. Complexitate. Detalii implementare: v slide-uri+laborator.

4.1.1 Clustering

Algoritm de determinare a unui k-clustering cu grad de separare minim [**?**]
Intrare:
- o mulţime de n obiecte $S = \{o_1, \ldots, o_n\}$
- o funcţie de distanţă $d : S \times S \longrightarrow \mathbb{R}_+$
- k un număr natural (numărul de clase)

Ieşire: un k-clustering (o partiţionare $\mathcal{C}$ a lui S în k clase) cu grad de separare maxim
(sep($\mathcal{C}$) $= \min\{d(o, o') | o, o' \in S$, o şi o' sunt în clase diferite ale lui $\mathcal{C}\}$)
V. slide-uri pentru detalii si exemplu
Pseudocod:

Iniţial fiecare obiect formează o clasă
pentru $i = 1, n-k$ execută
    alege două obiecte o_r, o_t din clase diferite cu $d(o_r, o_t)$ minimă
    reuneşte clasa lui o_r şi clasa lui o_t
returnează cele k clase obţinute

Asociem problemei un graf complet $G \sim K_n$, în care vârfurile corespund obiectelor, iar o muchie între două vârfuri o_i, o_j are ponderea $w(o_i o_j) = d(o_i, o_j)$.

Atunci algoritmul este echivalent cu **algoritmul lui Kruskal**, oprit când numărul de muchii selectate este $n-k$, mai exact are următorul pseudocod:

Pseudocod:

Iniţial fiecare vârf formează o componentă conexă (clasă): $T' = (V, \emptyset)$

pentru $i = 1, n-k$ execută

alege o muchie $e_i = uv$ de cost minim din G astfel încât u şi v sunt în componente conexe diferite în T'

reuneşte componenta lui u şi componenta lui v: $E(T') = E(T') \cup \{uv\}$

returnează cele k mulţimi formate cu vârfurile celor k componente conexe ale lui T'

Observaţie 4.1. *Algoritmul este echivalent cu următorul, mai general:*

Pseudocod - variantă:

- determină un arbore parţial de cost minim T
- consideră mulţimea $\{e_{n-k+1}, \ldots, e_{n-1}\}$ formată cu $k-1$ muchii cu cele mai mari ponderi în T
- fie pădurea $T' = T - \{e_{n-k+1}, \ldots, e_{n-1}\}$
- defineşte clasele k-clustering-ului ca fiind mulţimile vârfurilor celor k componente conexe ale pădurii astfel obţinute

Propozitia 4.2. Corectitudine Algoritm Clustering

Algoritmul descris anterior determină un k-clustering cu grad de separare maxim.

Proof. La finalul algoritmului $E(T') = \{e_1, \ldots, e_{n-k}\}$, cu $w(e_1) \leq \ldots \leq w(e_{n-k})$, şi T' este o pădure cu k componente conexe, vârfurile componentelor determinând clasele lui $\mathcal{C}$.

Avem

$$sep(\mathcal{C}) = \min\{w(e) |\ e = uv \in E(G) \text{ muchie din } G \text{ ce uneşte două componente conexe din } T'\}$$

Fie e_{n-k+1} următoarea muchie care ar fi fost selectată de algoritm dacă ar fi continuat cu $i = n-k+1$, adică muchia de cost minim care uneşte două componente conexe din T'. Atunci $sep(\mathcal{C}) = w(e_{n-k+1})$.

Presupunem că există un alt k-clustering $\mathcal{C}'$ cu sep($\mathcal{C}'$) $>$ sep($\mathcal{C}$). Atunci există două obiecte p, q care sunt în aceeaşi clasă în $\mathcal{C}$, dar sunt în două clase diferite C'_i şi C'_j în $\mathcal{C}'$.

Deoarece p, q sunt în aceeaşi clasă a lui $\mathcal{C}$, atunci vârfurile p şi q sunt în aceeaşi componentă conexă a lui T', deci există P un lanţ de la p la q în T'. Mai mult, deoarece p şi q sunt în clase diferite ale lui $\mathcal{C}'$, există o muchie e a lui P cu o extremitate în C'_i şi cealaltă în C'_j. Rezultă că sep($\mathcal{C}'$)$\leq w(e)$. Dar $e \in E(P) \subseteq E(T')$, deci $w(e) \leq w(e_{n-k}) \leq w(e_{n-k+1}) = sep(\mathcal{C})$, de unde obţinem sep($\mathcal{C}'$)$\leq$sep($\mathcal{C}$), contradicţie.

□

4.2 Algoritmul lui Prim

Intrare: $G = (V, E, w)$ - graf conex ponderat
Ieşire: un apcm T al lui G
Idee: Se porneşte de la un vârf s (care formează arborele iniţial). La un pas este selectată o muchie de cost minim de la un vârf deja adăugat la arbore la unul neadăugat; se adaugă acest vârf la arbore împreună cu muchia selectată.
Pseudocod:

Fie s- vârful de start; $T = (\{s\}, \emptyset)$
pentru $i = 1, n-1$ execută
  alege o muchie uv cu cost minim astfel încât $u \in V(T)$ şi $v \notin V(T)$
  $E(T) = E(T) \cup \{uv\}$
  $V(T) = V(T) \cup \{v\}$: adaugă v la arbore

Exemplu. Complexitate. Detalii implementare: v slide-uri+laborator.

Corectitudinea algoritmilor lui Kruskal şi Prim

Notaţie. Pentru o mulţime de muchii $A \subseteq E(G)$, scriem $A \subseteq apcm$ dacă există un apcm T al lui G astfel încât $A \subseteq E(T)$ (A poate fi extinsă până devine mulţimea muchiilor unui apcm).

Atât algoritmul lui Kruskal, cât şi cel al lui Prim funcţionează după următoarea schemă:
Schemă:

$A = \emptyset$ (mulţimea muchiilor selectate în arborele construit)
pentru $i = 1, n-1$ execută
  alege o muchie e astfel încât $A \cup \{e\} \subseteq$ apcm
  $A = A \cup \{e\}$
returnează $T = (V, A)$

Vom demonstra un criteriu de alegere a muchiei e la un pas astfel încât dacă $A \subseteq$apcm, atunci şi $A \cup \{e\} \subseteq$ apcm şi vom demonstra că algoritmii lui Kruskal şi Prim aplică acest criteriu.

Propozitia 4.3. *Fie $G = (V, E, w)$ un graf conex ponderat.*

Fie $A \subseteq E$ astfel încât $A \subseteq$ apcm.

Fie $S \subset V$ astfel încât orice muchie din A are ambele extremităţii în S sau ambele extremităţi în $V - S$.

Fie e o muchie de cost minim cu o extremitate în S şi cealaltă în $V - S$ (v.fig. 6).

Atunci $A \cup \{e\} \subseteq$ apcm.

Proof. Fie T_{min} un apcm astfel încât $A \subseteq E(T_{min})$.

Dacă $e \in E(T_{min})$, atunci $A \cup \{e\} \subseteq E(T_{min})$.

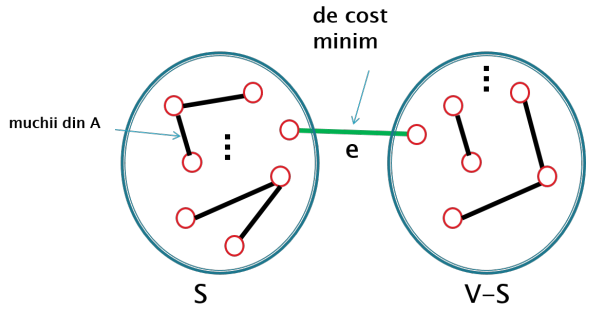

Figure 6

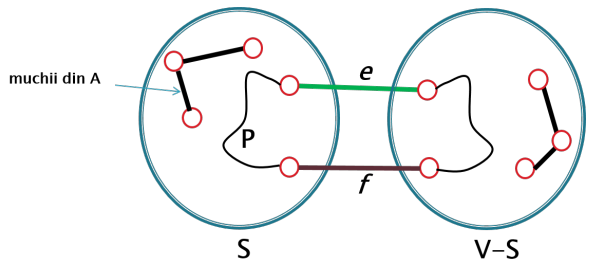

Figure 7

Dacă $e \notin E(T_{min})$, construim pornind de la T_{min} un alt apcm care să conţină şi muchia e (şi pe cele din A).

Notăm cu u şi v extremităţile muchiei e, astfel încât $u \in S$ şi $v \in V - S$.

Deoarece T_{min} este arbore, există un lanţ elementar P de la u la v în T_{min}. Lanţul P are o extremitate în mulţimea S (extremitatea u) şi cealaltă extremitate în mulţimea $V - S$ (extremitatea v). Rezultă că P conţine o muchie f cu o extremitate în S şi una în $V - S$ (v. fig. 7). Deoarece, conform ipotezei, A nu conţine nicio muchie de la S la $V - S$, avem $f \notin A$.

Considerăm graful $T' = T_{min} + e - f$. Deoarece $T_{min} + e$ conţine un unic ciclu elementar, format din lanţul P şi muchia e, iar f aparţine acestui ciclu, graful $T' = T_{min} + e - f$ este un graf conex şi aciclic, deci un arbore.

Avem:

- $A \subseteq E(T')$, deoarece $f \notin A$
- $w(T') = w(T_{min}) + w(e) - w(f) \leq w(T_{min})$, deoarece, conform ipotezei muchia e are cel mai mic cost dintre muchiile de la S la $V - S$, deci $w(e) \leq w(f)$. Rezultă $w(T') = w(T_{min})$, deci T' este tot apcm.

Am obţiunt astfel un apcm T' cu $A \cup \{e\} \subseteq E(T')$, deci $A \cup \{e\} \subseteq$ apcm.

$\square$

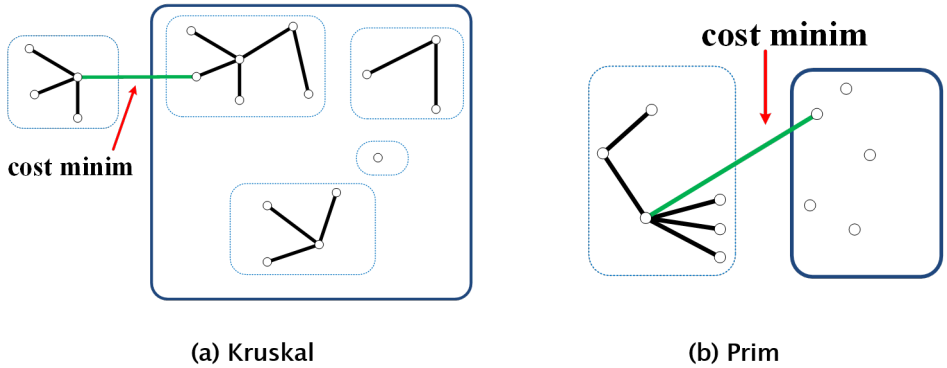

Figure 8

Teorema 4.4. - Corectitudinea algoritmului lui Kruskal. *Fie $G = (V, E, w)$ un graf conex ponderat. Algoritmul lui Kruskal determină un arbore parţial de cost minim al lui G.*

Proof. Fie $n = |V(G)|$. Algoritmul construieşte un graf T conex cu $n - 1$ muchii (şi aciclic), deci un arbore (la fiecare dintre cele $n - 1$ etape există o muchie în G care uneşte două componente din T, deoarece G este conex şi T este graf parţial al lui G).

Folosim Propoziţia 4.3 pentru a demonstra că după fiecare pas $i = \{1, \ldots, n - 1\}$, avem $E(T) \subseteq$ apcm. În final avem chiar egalitate, deoarece $|E(T)| = n - 1$, deci T este apcm.

Iniţial $E(T) = \emptyset \subseteq$ apcm.

Presupunem că înainte de etapa i avem $E(T) \subseteq$ apcm.

Fie $e = uv$ muchia aleasă de algoritm la pasul i şi $S =$ componenta conexă a lui u în pădurea curentă T - v. fig. 8 (a). Atunci $E(T)$ şi e verifică proprietăţile din Propoziţia 4.3 (toate muchiile din $E(T)$ sunt în interiorul componentelor conexe ale lui T, deci nu există muchie în $E(T)$ de la S la $V - S$).

Rezultă $E(T) \cup \{e\} \subseteq$ apcm. □

Teorema 4.5. - Corectitudinea algoritmului lui Prim. *Fie $G = (V, E, w)$ un graf conex ponderat. Algoritmul lui Prim determină un arbore parţial de cost minim al lui G.*

Proof. Algoritmul construieşte un graf T conex şi aciclic, deci un arbore.

Ca şi în demonstraţia Teoremei 4.4, faptul că T este un apcm rezultă aplicând la fiecare pas Propozitia 4.3 pentru mulţimea $S = V(T) =$ mulţimea vârfurilor deja adăugate la T până la pasul curent - v. fig. 8 (b). □

5 Drumuri minime în grafuri orientate ponderate

5.1 Drumuri minime de sursă unică (de la un vârf dat la celelalte)

5.1.1 Algoritmul lui Dijkstra

Intrare: $G = (V, E, w)$ - graf orientat ponderat cu ponderi **pozitive** ($w : E \longrightarrow \mathbb{R}_+^*$), s - vârf de start
Ieşire:

- vector d de distanţe, cu semnificaţia $d[x] =$ distanţa de la s la vârful x

- vectorul $tata$, reprezentând un arbore al distanţelor faţă de s (din care se poate determina câte un drum minim de la s la fiecare vârf x)

Idee: Fiecare vârf u are asociată o etichetă de distanţă $d[u]$ = costul minim al unui drum de la s la u descoperit până la acel pas = estimare superioară pentru distanţa de la s la u.

La un pas este ales ca vârf curent vârful u care estimat a fi cel mai apropiat de s şi se descoperă noi drumuri către vecinii lui u, actualizându-se etichetele de distanţă ale acestora.

Pseudocod:

iniţializează mulţimea vârfurilor nevizitate Q cu V
pentru fiecare $u \in V$ executa
    $d[u] = \infty$; $tata[u] = 0$
$d[s] = 0$
cat timp $Q \neq \emptyset$ executa
    u = extrage un vârf cu eticheta d minimă din Q
    pentru fiecare $uv \in E$ executa **//relaxarea arcului uv**
        daca $d[u] + w(u, v) < d[v]$ atunci
            $d[v] = d[u] + w(u, v)$
            $tata[v] = u$
scrie d, $tata$
//Variantă: scrie drum minim de la s la t un vârf t dat folosind $tata$

Exemplu. Complexitate. Detalii implementare: v slide-uri+laborator.

Corectitudinea algoritmului lui Dijkstra

Următoarele observaţii generale privind un drum minim între două vârfuri sunt evidente, dar importante în demonstrarea corectitudinii algoritmilor de drumuri minime.

Observaţie 5.1. *1. Dacă P este un drum minim de la s la u, atunci P este drum elementar.*

2. Dacă P este un drum minim de la s la u şi z este un vârf al lui P, atunci subdrumul lui P de la s la z este drum minim de la s la z.

Mai general, dacă x şi y sunt două vârfuri din P, atunci subdrumul lui P de la x la y este drum minim de la x la y.

3. *Etichetele de distanță nu pot crește pe recursul algoritmului (prin relaxare $d[v]$ scade)*
4. *Dacă arcele toate au cost pozitiv, la fiecare pas etichetele de distanță ale vârfurilor neselectate sunt mai mari sau egale cu cele are vârfurilor extrase (după relaxare $d[v] \geq d[u]$.*

Lema 5.2. *Pentru orice $u \in V$, la orice pas al algoritmului lui Dijkstra avem:*

(a) dacă $d[u] < \infty$, atunci există un drum de la s la u în G de cost $d[u]$ şi acesta se poate determina din vectorul tata, mai exact $tata[u]$= predecesorul lui u pe un drum de la s la u de cost $d[u]$.

(b) $d[u] \geq \delta(s, u)$

Proof. a) Demonstrăm afirmaţia prin inducţie după numărul de iteraţii (execuţii ale ciclului "cat timp").

Iniţial singura etichetă finită este $d[s] = 0$, corespunzătoare drumului $[s]$. La prima iteraţie este extras din Q vârful s şi pentru el afirmaţia se verifică.

Presupunem afirmaţia adevărată până la un pas.

Fie $u \in Q$ vârful extras la iteraţia curentă. Fie v cu $uv \in E$ un vecin al lui u căruia i se modifică eticheta la acest pas prin relaxarea arcului uv. Avem:

- după relaxarea arcului uv: $d[v] = d[u] + w(uv)$; $tata[v] = u$
- din ipoteza de inducţie există P un drum de la s la u de cost $d[u]$.

Atunci drumul $R = [s \overset{P}{-} u, v]$ este un drum de la s la v de cost

$$w(R) = w(P) + w(uv) = d[u] + w(uv) = d[v]$$

şi $u = tata[v]$ este predecesorul lui v pe acest drum.

□

Corolar 5.3. *Dacă la un pas al algoritmului pentru un vârf u avem relaţia $d[u] = \delta(s, u)$, atunci $d[u]$ nu se mai modifică până la final.*

Proof. Afirmaţia rezultă din Lema anterioară (nu există drum de la s la u cu cost mai mic decât cel minim, adică decât $\delta(s, u)$). □

Teorema 5.4. *Fie $G = (V, E, w)$ un graf orientat ponderat cu $w : E \longrightarrow \mathbb{R}_+^*$ şi $s \in V$ fixat.*

La finalul algoritmului lui Dijkstra avem:

$$d[u] = \delta(s, u) \text{ pentru orice } u \in V$$

şi $tata$ memorează un arbore al distanţelor faţă de s.

Proof. Vom demonstra prin inducţie după numărul de iteraţii (execuţii ale ciclului "cat timp") că după fiecare iteraţie avem $d[x] = \delta(s, x)$ pentru orice $x \in V - Q$ (eticheta vârfurilor deja selectate este corect calculaltă, ă de la momentul la care au fost extrase din Q).

Iniţial avem $d[s] = \delta(s, s)$ şi primul vârf extras din Q este s, deci afirmaţia se verifică după prima iteraţie.

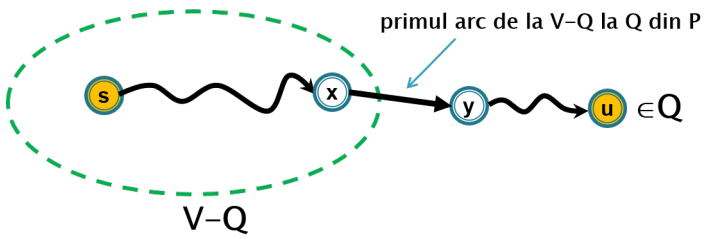

Figure 9

Presupunem că afirmaţia este adevărată până la iteraţia curentă, deci la pasul curent avem $d[x] = \delta(s, x)$ pentru orice $x \in V - Q$.

Fie $u \in Q$ vârful extras la această iteraţie. Demonstrăm că $d[u] = \delta(s, u)$ (adică eticheta lui u este corect calculată, fiind egală cu distanţa de la s la u).

Dacă u nu este accesibil din s atunci, din Lema 5.2, $d[u] = \infty = \delta(s, u)$.

Altfel, fie P un drum minim de la s la u (avem $w(P) = \delta(s, u)$). Deoarece P are o extremitate $s \in V - Q$ şi cealaltă extremitate $u \in Q$, rezultă că P conţine un arc cu o extremitate în $V - Q$ şi cealaltă în Q. Fie xy primul astfel de arc din P (cu $x \in V - Q$ şi $y \in Q$) - v. fig. 9.

Din ipoteza de inducţie şi Observaţia 5.1 avem

$$d[x] = \delta(s, x) = w([s \overset{P}{-} x])$$

(eticheta lui x a devenit $\delta(s, x)$ ă de la iteraţia la care x a fost extras din Q).

La iteraţia la care a fost extras din Q vârful x, după relaxarea arcului xy eticheta de distanţă lui y devine mai mică sau egală decât $\delta(s, x) + w(xy)$ și nu mai crește ulterior, deci avem:

$$d[y] \leq \delta(s, x) + w(xy) = w([s \overset{P}{-} x]) + w(xy) = w([s \overset{P}{-} y]).$$

Deoarece arcele au capacităţi pozitive, avem $w([s \overset{P}{-} y]) \leq w(P)$ şi deci

$$d[y] \leq w(P) = \delta(s, u) \leq d[u].$$

Dar, deoarece la pasul curent şi u şi y sunt în Q, din modul în care algoritmul alege vârful u avem

$$d[u] \leq d[y].$$

Rezultă că $d[u] = d[y] = w(P) = \delta(s, u)$ (şi P are vârfuri interne doar din mulţimea vârfurilor deja selectate).

Din Lema 5.2, pentru fiecare u, $d[u]$ este ponderea drumului de la s la u memorat în vectorul $tata$, deci acesta corespunde unui arbore al distanţelor faţă de s.

□

5.1.2 Drumuri minime în grafuri fără circuite (DAGs= Directed Acyclic Graphs)

Intrare: $G = (V, E, w)$ - graf orientat ponderat (ponderi reale) **fără circuite**, s - vârf de start
Ieşire:

- vector d de distanţe, cu semnificaţia $d[x]$ = distanţa de la s la vârful x

- vectorul $tata$, reprezentând un arbore al distanţelor faţă de s (din care se poate reconstrui câte un drum minim de la s la fiecare vârf x)

Idee: Fiecare vârf u are asociată o etichetă de distanţă $d[u]$ = costul minim al unui drum de la s la u descoperit până la acel pas (ca şi la Dijkstra).

Etichetele vârfurilor sunt calculate în ordinea dată de sortarea topologică. La un pas sunt relaxate toate arcele care ies din vârful curent.

Pseudocod:

pentru fiecare $u \in V$ executa
    $d[u] = \infty$; $tata[u] = 0$
$d[s] = 0$
$SortTop =$ sortare-topologica(G)
pentru fiecare $u \in SortTop$
    pentru fiecare $uv \in E$ executa
        daca $d[u] + w(u, v) < d[v]$ atunci //relaxam uv
            $d[v] = d[u] + w(u, v)$
            $tata[v] = u$
scrie d, tata

Exemplu. Complexitate. Detalii implementare: v slide-uri+laborator.
Corectitudine.

Are loc un rezultat similar celui pentru algoritmul lui Dijkstra

Lema 5.5. *Pentru orice $u \in V$, la orice pas al algoritmului de drumuri minime în grafuri fără circuite are loc proprietatea:*

(a) dacă $d[u] < \infty$, atunci există un drum de la s la u în G de cost $d[u]$ şi acesta se poate determina din vectorul tata, mai exact $tata[u]$= predecesorul lui u pe un drum de la s la u de cost $d[u]$.

(b) $d[u] \geq \delta(s, u)$

Teorema 5.6. *Fie $G = (V, E, w)$ un graf orientat ponderat fără circuite (DAG) şi $s \in V$ fixat.*

La finalul algoritmul de drumuri minime în grafuri fără circuite avem:

$$d[u] = \delta(s, u) \text{ pentru orice } u \in V$$

şi $tata$ memorează un arbore al distanţelor faţă de s.

Proof. Presupunem că toate vârfurile sunt accesibile din s. Altfel, eticheta lor va rămâne ∞ pe tot parcursul algoritmului, deci este corect calculată.

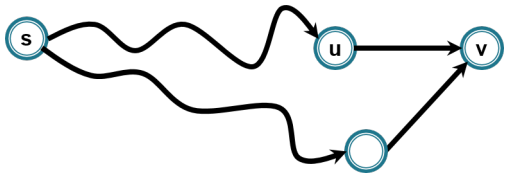

Figure 10

Vom demonstra prin inducţie după numărul de iteraţii (execuţii ale ciclului "pentru fiecare $u \in SortTop$") că la fiecare iteraţie avem $d[x] = \delta(s, x)$ pentru orice x deja considerat (eticheta unui nod este corect calculată când el este parucurs în sortarea topologică).

Iniţial avem $d[s] = 0 = \delta(s, s)$, deci afirmaţia se verifică pentru prima iteraţie.

Presupunem că afirmaţia este adevărată până la iteraţia curentă. Fie $u \in SortTop$ vârful considerat la această iteraţie. Demonstrăm că $d[u] = \delta(s, u)$ (adică eticheta lui u este corect calculată, fiind egală cu distanţa de la s la u).

Variantă 1. Are loc relaţia (v. fig. 10) :

$$\delta(s, u) = \min\{\delta(s, x) + w(xu) | xu \in E\}, \forall u \neq s.$$

Deoarece, din ipoteza de inducție, atunci când un vârf x este parcurs eticheta lui de distanță este $\delta(s, x)$, la pasul curent eticheta $d[u]$ calculată de algoritm prin relaxări de arce este

$$d[u] = \min\{\delta(s, x) + w(xu) | x \text{ înaintea lui } u \text{ în ordonarea topologică}\}.$$

Deoarece dacă $xu \in E$, x este înaintea lui u în ordonarea topologică, atunci rezultă:

$$d[u] = \min\{\delta(s, x) + w(xu) | xu \in E\} = \delta(s, u)$$

Varianta 2 (similar Dijkstra).

Fie P un drum minim de la s la u (avem $w(P) = \delta(s, u)$) şi x predecesorul lui u pe acest drum. Atunci x este înaintea lui u în ordonarea topologică deci, din ipoteza de inducţie şi Observaţia 5.1 avem

$$d[x] = \delta(s, x) = w([s \overset{P}{-} x]).$$

La iteraţia la care a fost considerat x, după relaxarea arcului xu, eticheta de distanţă lui u devine mai mică sau egală decât $\delta(s, x) + w(xu)$ (și nu mai crește ulterior), deci:

$$d[u] \leq \delta(s, x) + w(xu) = w([s \overset{P}{-} x]) + w(xu) = w([s \overset{P}{-} u]) = \delta(s, u).$$

Din Lema 5.5, pentru fiecare u $d[u]$ este ponderea drumului de la s la u memorat în vectorul $tata$, deci acesta corespunde unui arbore al distanţelor faţă de s.

□

5.2 Drumuri minime între oricare două vârfuri

V. slide

6 Fluxuri în reţele de transport

6.1 Noţiuni introductive

Definiţie 6.1. *O* **reţea de transport** *este un cvintuplu* $N = (G, S, T, I, c)$ *unde*

- $G = (V, E)$ *este un graf orientat cu* $V = S \cup I \cup T$*, unde* S*,* I*,* T *sunt mulţimi disjuncte, nevide, cu semnificaţia:*
  - S *- mulţimea surselor (intrărilor)*
  - T *- mulţimea destinaţiilor (ieşirilor)*
  - I *- mulţimea vârfurilor intermediare*
- $c : E \longrightarrow \mathbb{N}$ *este funcţia capacitate, cu semnificaţia:* $c(e)$ = *cantitatea maximă care poate fi transportată prin arcul* e*.*

În cele ce urmează vom considera doar reţele cu următoarele proprietăţi

- $S = \{s\}$ - sursă unică (notată s)
- $T = \{t\}$ - destinaţie unică (notată t)
- $d^-(s) = 0$ - în sursă nu intră arce
- $d^+(t) = 0$ - din destinaţie nu ies arce

(oricărei reţele de transport i se poate asocia o reţea de transport care verifică aceste ipoteze, echivalentă din punct de vedere al valorii fluxului, prin adăugarea unei surse noi şi a unei destinaţii noi - v. fig 11).

În plus, vom presupune că orice vârf al lui G este accesibil din s.

În continuare vom nota o reţeau de transport $N = (G, s, t, I, c)$.

Notaţii. Fie reţeaua $N = (G, s, t, I, c)$, X şi Y două mulţimi de vârfuri şi o funcţie $f : E \longrightarrow \mathbb{N}$. Notăm:

- $f(X, Y) = \sum_{xy \in E, x \in X, y \in Y} f(xy)$
- $f^+(X) = f(X, V - X)$
- $f^-(X) = f(V - X, X)$.
- Pentru un vârf v notăm $f^+(v) = f^+(\{v\})$ şi $f^-(v) = f^-(\{v\})$.

Definiţie 6.2. *Fie o reţea de transport* $N = (G, s, t, I, c)$ *(cu proprietăţile amintite:* $d^-(s) = d^+(t) = 0$*). Un* $s - t$ **flux** *în* N *(numit în continuare şi doar* **flux***) este o funcţie* $f : E \longrightarrow \mathbb{N}$ *cu proprietăţile:*

1. $0 \leq f(e) \leq c(e), \forall e \in E(G)$ - **condiţia de mărginire**
2. *pentru orice vârf intermediar* $v \in I$*, fluxul (total) care intră în vârful* v *este egal cu fluxul (total) care iese din vârful* v - **condiţia de conservare a fluxului***:*

$$\sum_{uv \in E} f(uv) = \sum_{vu \in E} f(vu),$$

sau, cu notaţiile anterioare,

$$f^-(v) = f^+(v), \forall v \in I.$$

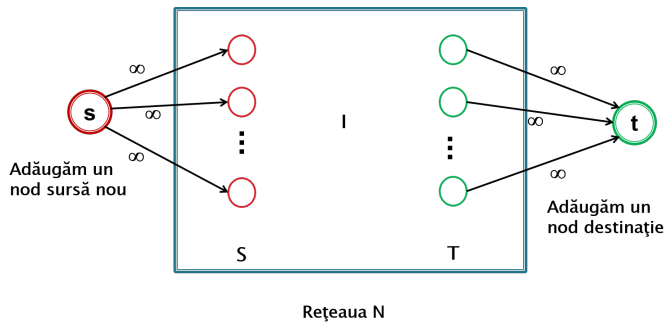

Figure 11

Valoarea fluxului f*, notată* $val(f)$*, se defineşte ca fiind suma fluxului pe arcele care ies din sursa* s*:*

$$val(f) = \sum_{sv \in E} f(sv) = f^+(s).$$

Vom demonstra ulterior că are loc relaţia

$$val(f) = f^+(s) = f^-(t).$$

Observaţie 6.3. *În orice reţea există cel puţin un flux, şi anume fluxul vid* $f = 0$*.*

Definiţie 6.4. *Un flux* f^* *în reţeaua* N *se numeşte* **flux maxim** *sau* **flux de valoare maximă***, dacă:*

$$val(f^*) = \max\{val(f) | f \text{ flux în } N\}.$$

Problema fluxului maxim MAX-FLOW. Dată o reţea de transport $N = (G, s, t, I, c)$, să se determine un flux maxim (de valoare maximă) în N.

O problemă legată de problema fluxului maxim este problema determinării unei tăieturi minime.

Definiţie 6.5. *O* $s - t$ **tăietură** K *în reţeaua* N *(numită în cele ce urmează doar* **tăietură***) este o partiţionare a mulţimii vârfurilor* V *în două submulţimi* X *şi* $Y = V - X$ *(disjuncte) astfel încât* $s \in X$ *şi* $t \in Y$ *şi se notează* $K = (X, Y)$*. Un arc cu o extremitate în* X *şi cealaltă în* Y *(de la* X *la* Y*) se numeşte* **arc** *(sau* **arc direct***) al tăieturii* $K = (X, Y)$*, iar un arc de la* Y *la* X *se numeşte* **arc invers** *pentru tăietura* $K = (X, Y)$*.*

Capacitatea unei tăieturi $K = (X, Y)$*, notată cu* $c(K)$*, se defineşte ca fiind suma capacităţilor arcelor directe ale tăieturii (=suma capacităţilor arcelor care ies din* X*):*

$$c(K) = c^+(X) = \sum_{xy \in E, x \in X, y \in Y} c(xy).$$

O tăietură $\widetilde{K}$ *se numeşte* **tăietură minimă** *(***de capacitate minimă***) în* N *dacă*

$$c(\widetilde{K}) = \min\{c(K) | K \text{ este } s - t \text{ tăietură în } N\}$$

Problema tăieturii minime MIN-CUT. Dată o reţea de transport $N = (G, s, t, I, c)$, să se determine o tăietură minimă (de capacitate minimă) în N.

Vom demonstra că pentru orice flux f şi orice tăietură K în N are loc relaţia:

$$val(f) \leq c(K).$$

Va rezulta că, dacă are loc egalitate în această relaţie, f este flux maxim şi K este tăietură minimă. Astfel, algoritmul Ford-Fulkerson pentru problema fluxului maxim va găsi şi o soluţie pentru problema tăieturii minime.

Pentru a prezenta algoritmul Ford-Fulkerson de determinare a unui flux maxim, vom defini noţiunile necesare.

Fie N o reţea de transport şi f un flux în N.

- Un lanţ într-un graf orientat G corespunde unui lanţ în graful neorientat asociat acestuia (ignorând orientarea arcelor), mai exact este o succesiune de vârfuri şi arce

  $$P = [v_0, e_1, v_1, \ldots, v_{k-1}, e_k, v_k]$$

  în care $e_i \in E(G)$ şi fie $e_i = v_{i-1}v_i$, fie $e_i = v_iv_{i-1}$ pentru fiecare $i \in \{1, \ldots, k\}$. Dacă $e_i = v_{i-1}v_i$, arcul e_i se numeşte **arc direct** sau **arc înaninte** în P, altfel se numeşte **arc invers** sau **înapoi**.
- Fie P un $s - v$ lanţ în N (în G), cu $v \in V$:

  $$P = [s = v_0, e_1, v_1, \ldots, v_{k-1}, e_k, v_k = v]$$

  Asociem fiecărui arc e din P o capacitate $i_P(e)$, numită **capacitate reziduală în raport cu** P, astfel:

  $$i_P(e) = \begin{cases} c(e) - f(e), & \text{dacă } e \text{ este arc direct în } P \\ f(e), & \text{dacă } e \text{ este arc invers în } P. \end{cases}$$

  ($i_P(e)$ care reprezintă cantitatea maximă cu care se poate modifica fluxul f pe arcul e dacă folosim pentru revizuirea fluxului lanţul P).
- **Capacitatea reziduală** $i(P)$ a unui $s - v$ lanţ P se defineşte ca fiind

  $$i(P) = \min\{i_P(e) | e \in E(P)\}$$

  ($i(P)$ reprezintă cantitatea maximă cu care se poate revizui fluxul f de-a lungul lanţului P).
  Prin convenţie, dacă P are un singur vârf , $i(P) = \min(\emptyset) = \infty$.

6.2 Revizuirea fluxului

Fie f un flux în reţeaua N.

Un $s - t$ lanţ cu $i(P) > 0$ se numeşte lanţ f-nesaturat sau **f-drum de creştere** (*augmenting path*).

Fie P un $s-t$ lanţ f-nesaturat. **Fluxul revizuit de-a lungul lanţului** P se defineşte ca fiind funcţia $f_P : E \longrightarrow \mathbb{N}$,

$$f_P(e) = \begin{cases} f(e) + i(P), & \text{dacă } e \text{ este arc direct al lui } P \\ f(e) - i(P), & \text{dacă } e \text{ este arc invers al lui } P \\ f(e), & \text{altfel} \end{cases}$$

Propozitia 6.6. *Fluxul revizuit f_P este flux în N şi*

$$val(f_P) = val(f) + i(P).$$

În plus, lanţul P este f_P-saturat.

Pentru $e = uv$ notăm cu $e^{-1} = vu$ inversul lui e (obţinut din e inversând orientarea).

În loc de a considera lanţuri cu arce inverse în reţeaua N (în graful G), putem gestiona capacităţile reziduale ale arcelor asociind reţelei şi fluxului f un graf numit graf rezidual, care conţine pe lângă arce din G şi arce obţinute din cele din G inversând orientarea (inverse ale arcelor din G).

Mai exact, **(multi)graful rezidual** G_f asociat fluxului f din N este un graf orientat ponderat, cu funcţia de pondere (de capacitate) c_f, construit astfel:

- $V(G_f) = V(G)$
- Pentru fiecare arc $e = uv$ cu $c(e) - f(e) > 0$, adăugăm arcul e la G_f cu ponderea asociată $c_f(e) = c(e) - f(e)$
- Pentru fiecare arc $e = uv$ cu $f(e) > 0$, adăugăm la G_f arcul $e^{-1} = vu$ (inversul arcului e) cu ponderea asociată $c_f(e^{-1}) = f(e)$.

Capacitatea unui drum P în G_f se defineşte ca fiind

$$c_f(P) = \min\{c_f(e) | e \in E(P)\}.$$

Notăm $E^{-1}(G_f) = \{e \in E(G) | e^{-1} \in E(G_f)\}$.

Observaţie 6.7. *O succesiune de vârfuri $P = [v_1, \ldots, v_k]$ este un $s-t$ lanţ f-nesaturat în G dacă şi numai dacă este $s-t$ drum în G_f; în plus, capacitatea reziduală $i(P)$ a lanţului P în G este egală cu capacitatea $c_f(P)$ a drumului P în G_f.*

Un arc e este arc invers în lanţul P în $G \Longleftrightarrow e^{-1}$ este arc în drumul P din G_f.

Vom demonstra că un flux este maxim dacă şi numai dacă nu există un $s-t$ lanţ f-nesaturat în G ($\Longleftrightarrow$ nu există $s-t$ drum în G_f), de aici rezultând şi corectiudinea algoritmului Ford-Fulkerson de determinare a unui flux maxim într-o reţea de transport.

6.3 Algoritmul Ford-Fulkerson

Intrare: $N = (G, s, t, I, c)$ - reţea de transport cu capacităţi numere naturale
Ieşire: un flux maxim f în G (+ o $s-t$ tăietură minimă în G)

Idee: La un pas este revizuit fluxul curent pe un $s-t$ lanţ nesaturat (drum de creştere). Se repetă revizuriea până când nu mai există un astfel de lanţ.

Pseudocod:

1. Fie f un flux în N (spre exemplu $f = 0$ fluxul vid: $f(e) = 0, \forall e \in E$)
2. Cât timp există un $s - t$ lanţ f-nesaturat P în G ($\Longleftrightarrow$ există un $s - t$ drum în G_f)
   determină un astfel de lanţ P în G ($\Longleftrightarrow$ un $s - t$ drum în G_f)
   revizuieşte fluxul f de-a lungul lanţului P
3. Fie X= mulţimea vârfurilor accesibile din s prin lanţuri f-nesaturate
returnează f, $K = (X, V - X)$

Complexitate Determinarea unui lanţ - complexitate $O(m)$ (parcurgere)

La fiecare pas $val(f)$ creşte cu $i(P) \geq 1$.

Deoarece $val(f)$ este mai mică sau egală cu capacitatea oricărei tăieturi, putem determina ordinul de complexitate în funcţie de capacitatea tăieturii minime, notată $L \Longrightarrow O(mL)$.

Putem determina limite superioare pentru L: $L \leq c^+(s)$ sau $L \leq nU$ unde C este capacitatea maximă a unui arc ($O(nmC)$)

6.4 Corectitudinea Algoritmului Ford-Fulkerson

Lema 6.8. *Fie $N = (G, s, t, I, c)$ o reţea de transport, f flux în N şi $K = (X, Y = V - X)$ o tăietură în N. Are loc relaţia*

$$val(f) = f^+(X) - f^-(X) = f^-(Y) - f^+(Y).$$

Proof. Pentru $x \in X - \{s\}$, din condiţia de conservare a fluxului avem

$$f^+(x) - f^-(x) = 0.$$

Din definiţia valorii fluxului şi deoarece $f^-(s) = 0$ (deoarece în s nu intră arce), avem

$$f^+(s) - f^-(s) = val(f).$$

Adunând relaţiile obţinem

$$val(f) = \sum_{x \in X} (f^+(x) - f^-(x)).$$

Dar

$$\sum_{x \in X} f^+(x) = f(X, V) = f(X, V - X) + f(X, X) = f^+(X) + f(X, X).$$

Analog,

$$\sum_{x \in X} f^-(x) = f(V, X) = f^-(X) + f(X, X).$$

Rezultă

$$val(f) = f^+(X) + f(X, X) - (f^-(X) + f(X, X)) = f^+(X) - f^-(X).$$

În plus, deoarece $Y = V - X$, avem

$$f^+(X) = f(X, V - X) = f(X, Y) = f(V - Y, Y) = f^-(Y)$$

şi, analog,

$$f^-(X) = f^+(Y)$$

Rezultă astfel că

$$val(f) = f^+(X) - f^-(X) = f^-(Y) - f^+(Y)$$

□

Corolar 6.9. *Fie $N = (G, s, t, I, c)$ o reţea de transport şi f flux în N. Are loc relaţia*

$$val(f) = f^+(s) = f^-(t).$$

Proof. Considerăm în Lema 6.8 tăietura $K = (X, Y)$ cu $X = V - \{t\}$, $Y = \{t\}$. Rezultă $val(f) = f^-(t) - f^+(t) = f^-(t)$ (din t nu ies arce). □

Propozitia 6.10. *Fie $N = (G, s, t, I, c)$ o reţea de transport, f flux în N şi $K = (X, Y = V - X)$ o tăietură în N.*

a) Are loc relaţia

$$val(f) \leq c(K)$$

cu egalitate dacă şi numai dacă $f^+(X) = c^+(X)$ (toate arcele directe din K au fluxul egal cu capacitatea) şi $f^-(X) = 0$ (toate arcele inverse pentru K au fluxul 0).

b) Dacă are loc egalitatea $val(f) = c(K)$, atunci f este flux maxim şi K este tăietură minimă.

Proof. a) Din Lema 6.8 şi condiţia de mărginire pentru f avem:

$$val(f) = f^+(X) - f^-(X).$$

Dar $f^+(X) \leq c^+(X) = c(K)$ şi $f^-(X) \geq 0$. Rezultă

$$val(f) \leq c(K) - 0 = c(K)$$

cu egalitate doar dacă $f^+(X) = c^+(X)$ şi $f^-(X) = 0$.

b) Presupunem $val(f) = c(K)$.

Fie f^* flux maxim şi $\tilde{K}$ tăietură minimă. Din definiţiile fluxului maxim/ tăieturii minime rezultă relaţiile

$$val(f) \leq val(f^*) \leq c(\tilde{K}) \leq c(K) = val(f),$$

deci toate relaţiile sunt de egalitate: $val(f) = val(f^*)$ şi $c(\tilde{K}) = c(K)$. Rezultă că f are valoare maximă şi K are capacitate minimă. □

Propozitia 6.11. (Tăietura minimă asociată unui flux maxim) *Fie $N = (G, s, t, I, c)$ o reţea de transport, f flux în N.*

Dacă nu există un $s - t$ lanţ f-nesaturat în N, atunci există în N o tăietură K_f cu $val(f) = c(K_f)$ şi, mai mult, f este flux maxim şi K_f este tăietură minimă.

Proof. Fie $X = \{x \in V | \exists\, s - x$ lanţ f-nesaturat în $G\}$
(sau, echivalent, $X = \{x \in V | \exists\, s - x$ drum în $G_f\}$. Fie $K = (X, V - X)$.

Avem $s \in X$ şi $t \notin X$ (deoarece, conform ipotezei, nu există $s - t$ lanţ f-nesaturat în G), deci K_f este o $s - t$ tăietură.

Din Lema 6.8 avem

$$val(f) = f^+(X) - f^-(X).$$

Arătăm că avem $f^+(X) = c^+(X)$ (adică $f(e) = c(e)$ pentru orice arc e de la X la $Y = V - X$) şi $f^-(X) = 0$ (adică $f(e) = 0$ pentru orice arc e de la $Y = V - X$ la X). Rezultă atunci că

$$val(f) = c^+(X) = c(K).$$

Fie $e = xy$ cu $x \in X$ şi $y \in V - X$ un arc direct în K. Din definiţia lui X, rezultă că există Q un $s - x$ lanţ f-nesaturat în G: $i(Q) > 0$. Considerăm $s - y$ lanţul $P = [s \overset{Q}{-} x, e, y]$. Deoarece $y \notin X$, avem $i(P) = 0 = \min\{i(Q), i_P(e)\}$. Dar $i(Q) > 0$ şi e este arc direct în P, deci $i_P(e) = c(e) - f(e) = 0$. Rezultă $f(e) = c(e)$.

Fie $e = yx$ cu $x \in X$ şi $y \in V - X$ un arc invers în K. Raţionând analog, avem lanţul $P = [s \overset{Q}{-} x, e, y]$ în care e este acum arc invers. Obţinem $i_P(e) = f(e) = 0$

□

Din demonstraţia Propoziţiei anterioare rezultă următorul algoritm de determinare a unei tăieturi minime dat un flux maxim.

Algoritm de determinare a unei tăieturi minime dat un flux maxim

Intrare: $N = (G, s, t, I, c)$, f - flux maxim

Ieşire: o tăietură minimă $K = (X, Y)$ în N

Idee: X = mulţimea vârfurilor x accesibile din s prin $s - x$ lanţuri f-nesaturate. Aceste vârfuri se determină prin parcurgerea grafului G pornind din vârful s şi considerând doar arce cu capacitatea reziduală pozitivă (în raport cu lanţurile construite prin parcurgere, memorate cu vectorul tata) - v. alg Ford-Fulkeson.

Observaţie 6.12. *În finalul algoritmului Ford-Fulkeson mulţimea X care defineşte tăietura minimă $K = (X, Y)$ este chiar mulţimea vârfurilor vizitate la ultima parcurgere a grafului (în care nu s-a mai gasit un $s - t$ lanţ f-nesaturat).*

Teorema 6.13. (Caracterizarea unui flux maxim) *Fie $N = (G, s, t, I, c)$ o reţea de transport, f flux în N. Are loc echivalenţa*

f este flux maxim $\Longleftrightarrow$ nu există $s - t$ lanţ f-nesaturat în G.

Proof. " $\Longrightarrow$ " Presupunem că f este flux maxim.

Presupunem prin absurd că există P un $s-t$ lanţ f-nesaturat în G. Fie f_P fluxul obţinut prin revizuirea lui f de-a lungul lui P. Conform Propoziţiei 6.6 avem:

$$val(f_P) = val(f) + i(P) > val(f),$$

ceea ce contrazice faptul că f este flux maxim.

" $\Longleftarrow$ " Presupunem că nu există $s-t$ lanţ f-nesaturat în G. Atunci, conform Propoziţiei 6.11, există o tăietură K cu $val(f) = c(K)$ şi f este flux maxim. □

Teorema 6.14. (Corectitudinea Algoritmului Ford-Fulkerson) *Algoritmului Ford-Fulkerson se termină într-un număr finit de paşi şi fluxul f determinat de algoritm este flux maxim. În plus, mulţimea X a vârfurilor accesibile din s prin lanţuri f-nesaturate determină o tăietură $K = (X, V - X)$ de capacitate minimă.*

Proof. Fie L capacitatea minimă a unei $s-t$ tăieturi în N. Fie f un flux în N. Avem

$$val(f) \leq L.$$

Conform Propoziţiei 6.6, dacă P este un $s-t$ lanţ f-nesaturat, avem $val(f_P) = val(f) + i(P)$. Dar, deoarece $i(P) > 0$ şi $i(P) \in \mathbb{N}$, avem $i(P) \geq 1$ şi deci

$$val(f_P) \geq val(f) + 1.$$

Rezultă că la fiecare iteraţie a algoritmului Ford-Fulkerson valoarea fluxului creşte cu cel puţin 1. Deoarece această valoare este mai mică sau egală cu L, rezultă că algoritmul are cel mult L etape.

În final fluxul f obţinut verifică proprietatea: nu există $s-t$ lanţ f-nesaturat, deci, conform Propoziţiei 6.13, este flux maxim. □

Teorema 6.15. (Teorema Ford-Fulkerson / MAX-FLOW, MIN-CUT Theorem) *Într-o reţea de transport $N = (G, s, t, I, c)$ valoarea unui $s-t$ flux maxim este egală cu capacitatea unei $s-t$ tăieturi minime.*

Proof. Fie f^* flux maxim. Din Propoziţia 6.13 rezultă că nu există $s-t$ lanţ f^*-nesaturat. Atunci, conform Propoziţiei 6.11, există o tăietură minimă $\tilde{K}$ cu $val(f^*) = c(\tilde{K})$. □

6.5 Aplicaţii - probleme care se reduc la determinarea unui flux maxim

6.5.1 Cuplaje în grafuri bipartite

Fie $G = (V, E)$ un graf neorientat. Un **cuplaj** în G este o mulţime de muchii $M \subseteq E$ neadiacente două câte două.

Un graf neorientat $G = (V, E)$ se numeşte **bipartit** dacă există o partiţie a lui V în două submulţimi V_1, V_2 (bipartiţie):

$$V = V_1 \cup V_2$$
$$V_1 \cap V_2 = \emptyset$$

astfel încât orice muchie $e \in E$ are o extremitate în V_1 şi cealaltă în V_2.

Notăm atunci $G = (V_1 \dot{\cup} V_2, E)$.

Propozitia 6.16. Definiţie echivalenă a unui graf bipartit *Un graf neorientat $G = (V, E)$ este bipartit dacă şi numai dacă există o 2-colorare proprie a vârfurilor lui G (bicolorare):*

$$c : V \longrightarrow \{1, 2\}$$

(adică astfel încât pentru orice muchie $e = xy \in E$ avem $c(x) \neq c(y)$)

Proof. "$\Longrightarrow$" Dacă $G = (V_1 \dot{\cup} V_2, E)$, colorăm cu 1 vârfurile din V_1 şi cu 2 vârfurile din V_2. "$\Longleftarrow$" Considerăm $V_1 = c^{-1}(\{1\})$ mulţimea vârfurilor de culoare 1 şi $V_2 = c^{-1}(\{2\})$. Atunci (V_1, V_2) este o bipartiţie pentru G. □

Teorema 6.17. Teorema lui König de caracterizare a grafurilor bipartite *Fie $G = (V, E)$ un graf cu $n \geq 2$ vârfuri. Avem G este bipartit $\Leftrightarrow$ toate ciclurile elementare din G sunt pare (nu are cicluri elementare impare)*

Proof. "$\Rightarrow$" Presupunem că G este bipartit. Atunci există $c : V \longrightarrow \{1, 2\}$ o bicolorare a lui G. Presupunem prin absurd că G conţine un ciclu impar $C = [v_1, \ldots, v_{2k+1}, v_1]$. Atunci c este bicolorare pentru C şi avem $c(v_i) \neq c(v_{i+1})$. Rezultă

$$c(v_1) = c(v_3) = \ldots = c(v_{2k+1})$$

şi

$$c(v_2) = c(v_4) = \ldots = c(v_{2k})$$

Dar atunci $c(v_{2k+1}) = c(v_1)$ şi $v_{2k+1}v_1 \in E(C) \subseteq E(G)$, contradicţie.

"$\Leftarrow$" Presupunem că toate ciclurile elementare din G sunt pare.

Presupunem fără a restrânge generalitatea că G este conex. Fie T un arbore parţial al lui G. Arborele T este un graf bipartit, o colorare proprie c a lui T cu 2 culori putând fi obţiuntă astfel: fixăm o rădacină în T, colorăm vârfurile de pe niveluri pare cu 1 şi cele de pe niveluri impare cu 2.

Arătăm că 2-colorarea proprie c a lui T este colorare proprie şi pentru G.

Fie $e = xy \in E(G) - E(T)$. Fie P unicul $x - y$ lanţ elementar de la x la y în T. Atunci $P + e$ este ciclu elementar în G, deci este par. Rezultă că P are lungime impară ($P = [x = v_1, \ldots, v_{2k} = y]$), şi deci, deoarece c este bicolorare pentru T (deci şi pentru P), $c(x) \neq c(y)$.

□

Observaţie 6.18. Algoritm de verificare dacă un graf este bipartit. *Demonstraţia implicaţiei "$\Leftarrow$" furnizează un algoritm pentru a testa dacă un graf este bipartit şi, în caz afirmativ, pentru a determina o bicolorare a sa.*

Astfel, se colorează alternativ vârfurile printr-o parcurgere a grafului şi se testează dacă se obţine o colorare proprie (muchiile care nu sunt în arborele parţial asociat parcurgerii au şi ele extremităţile colorate diferit).

Problema cuplajului maxim (Maximum-Matching). Dat un graf neorientat G, să se determine un cuplaj de cardinal maxim în G.

Vom descrie un algoritm care determină un cuplaj maxim într-un graf **bipartit** reducând această problemă la problema determinării unui flux maxim într-o reţea asociată lui N.

Algoritm de determinare a unei cuplaj maxim într-un graf bipartit

Intrare: $G = (V = X \cup Y, E)$ un graf bipartit

Ieşire: un cuplaj de cardinal maxim în G

Pseudocod:

1. Asociem grafului G o reţea $N_G = (G', s, t, X \cup Y, c)$ astfel:
   - $V(G') = V(G) \cup \{s, t\}$
   - adaugăm la $E(G')$ arce xy cu $x \in X$, $y \in Y$ (orientate de la x la y) corespunzătoare muchiilor xy din G
   - adaugăm la $E(G')$ arcele sx, $x \in X$
   - adaugăm la $E(G')$ arcele yt, $y \in Y$
   - asociem arcelor capacitatea 1 ($c = 1$)
2. Determinăm f un flux maxim în N.
3. Fie $M = \{xy \in E(G) | f(xy) = 1, x, y \in X \cup Y\}$.
4. returnează M

Complexitate - În N_G capacitatea arcelor este 1. Algoritmul Ford-Fulkerson pentru o astfel de reţea are complexitatea $O(nmC) = O(nm)$.

Corectitudine

Propozitia 6.19. *Fie $G = (V = X \cup Y, E)$ un graf bipartit şi N_G reţeaua de transport asociată în algoritm.*

a) Fie M un cuplaj în G. Atunci există în N_G un flux f cu valoarea $val(f) = |M|$ definit astfel:
- *pentru fiecare $xy \in M$, $x \in X$, $y \in Y$: $f(xy) = 1$*
- *pentru fiecare $x \in X \cap V(M)$: $f(sx) = 1$*
- *pentru fiecare $y \in Y \cap V(M)$: $f(yt) = 1$*
- *pentru toate celelalte arce $f(e) = 0$*

b) Fie f un flux în N_G. Atunci există în G un cuplaj de cardinal $val(f)$, şi anume

$$M = \{xy \in E(G) | x \in X, y \in Y, f(xy) = 1\}$$

Proof. Observaţie: Deoarece $c = 1$, fluxul pe un arc în N_G poate fi doar 0 sau 1.

a) Arătăm că f definit ca în enunţ este flux. Din definiţia lui f avem $f(e) \leq 1 \leq c(e)$ pentru orice arc e, deci este satisfacută condiţia de mărginire.

Fie $x \in X$.

- Dacă $x \notin V(M)$ atunci $f^+(x) = f^-(x) = 0$.
- Dacă $x \in V(M)$, deoarece M este cuplaj, există un unic y cu $xy \in M$, deci un unic arc $e = xy$ care iese din x cu flux pozitiv. Avem atunci $f^+(x) = f(xy) = 1$ şi $f^-(x) = f(sx) = 1$ şi deci $f^+(x) = f^-(x) = 1$.

Analog, pentru $y \in Y$, avem

$$f^+(y) = f^-(y) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } y \in V(M) \\ 0, & \text{dacă } y \notin V(M) \end{cases}$$

În plus

$$val(f) = \sum_{sx \in N_G} f(sx) = \sum_{x \in X \cap V(M)} 1 = |X \cap V(M)| = |M|.$$

b) Arătăm că M este cuplaj.

- Fie $x \in V(M) \cap X$. Atunci există cel puţin o muchie $xy \in M$, deci un arc cu $f(xy) = 1$. Avem

$$\begin{aligned} f^+(x) &= f^-(x) \\ f^-(x) &= f(sx) \leq 1 \\ f^+(x) &= \sum_{xz \in N_G} f(xz) \geq f(xy) = 1 \end{aligned}$$

  Rezultă $f^+(x) = f^-(x) = 1 = f(sx) = f(xy)$ şi xy este unicul arc care iese din x cu flux pozitiv. Rezultă că xy este unica muchie din M incidentă în x.

  Analog, pentru $y \in V(M) \cap Y$ avem $f(yt) = 1$ şi xy este unica muchie din M incidentă în y. Rezultă că M este cuplaj.
- În plus, dacă $x \in X - V(M)$, avem, din definiţia lui M, $f^+(x) = 0$, deci şi $f^-(x) = 0$, adică $f(sx) = 0$.

(f este chiar fluxul definit la a))

Ca şi la a) avem atunci $val(f) = |V(M) \cap X| = |M|$.

(sau, folosind tăieturi, avem:

$$val(f) = f^+(X \cup \{s\}, Y \cup \{t\}) - f^-(X \cup \{s\}, Y \cup \{t\}) = |M| - 0 = |M|.)$$

□

Corolar 6.20. *Fie f^* un flux maxim în N_G. Atunci cuplajul M^* corespunzător, definit prin*

$$M^* = \{xy \in E(G) | x \in X, y \in Y, f^*(xy) = 1\}$$

este cuplaj maxim în G.

Proof. Din Propoziţia 6.19 avem $|M^*| = val(f^*)$.

Dacă prin absurd ar exista un cuplaj M' cu $|M'| > |M^*|$, atunci fluxul f' corespunzător lui M' (definit ca în Propoziţia 6.19) are valoarea

$$val(f') = |M'| > |M^*| = val(f^*),$$

ceea ce contrazice faptul că f^* este maxim. □

6.5.2 Construcţia unui graf orientat cu secvenţele de grade interne şi externe date

Algoritm de determinare a unui graf orientat cu secvenţele de grade interne şi externe date
Intrare: Două secvenţe de n numere naturale: $s_0^+ = \{d_1^+, \ldots, d_n^+\}$ şi $s_0^- = \{d_1^-, \ldots, d_n^-\}$ cu

$$d_1^+ + \ldots + d_n^+ = d_1^- + \ldots + d_n^-$$

Ieşire: Un graf orientat G cu $s^+(G) = s_0^+$ şi $s^-(G) = s_0^-$ dacă există, mesajul NU altfel.
Pseudocod:

1. Construim o reţea $N = (G', s, t, X \cup Y, c)$ astfel:
   - $G' = (X \cup Y \cup \{s, t\}, E')$ unde
     - $X = \{x_1, \ldots, x_n\}$
     - $Y = \{y_1, \ldots, y_n\}$
     - $E' = \{x_i y_j | i, j\{1, \ldots, n\}, i \neq j\} \cup \{sx_i | x_i \in X\} \cup \{y_j t | y_j \in Y\}$
   - Definim capacităţile arcelor astfel:
     - $c(sx_i) = d_i^+$, pentru $sx_i \in E$
     - $c(y_j t) = d_j^-$, pentru $y_j t \in E$
     - $c(x_i y_j) = 1$, pentru $x_i y_j \in E$
2. Determinăm f un flux maxim în N.
3. Dacă $val(f) \neq d_1^+ + \ldots + d_n^+$, atunci scrie "NU", STOP.
4. Definim graful orientat $G = (V, E)$ cu $V = \{1, \ldots, n\}$ şi $E = \{ij | f(x_i y_j) = 1\}$
5. returnează G

Complexitate - Capacitatea minimă a unei tăieturi $L \leq c^+(s) = d_1^+ + \ldots + d_n^+ = |E(G)| \Longrightarrow O(m^2)$.
Corectitudine

Propozitia 6.21. *Fie $s_0^+ = \{d_1^+, \ldots, d_n^+\}$ şi $s_0^- = \{d_1^-, \ldots, d_n^-\}$ două secvenţe de n numere naturale cu $d_1^+ + \ldots + d_n^+ = d_1^- + \ldots + d_n^-$.*

Fie N reţeaua construită în algoritm.

Atunci există un graf orientat G cu $s^+(G) = s_0^+$ c si $s^-(G) = s_0^-$ dacă şi numai dacă valoarea fluxului maxim în N este $d_1^+ + \ldots + d_n^+$.

Proof. Observaţie: Un flux f în N cu $val(f) = d_1^+ + \ldots + d_n^+$ este flux maxim, deoarece în acest caz $val(f) = c^+(s)$.

"$\Longrightarrow$" Presupunem că există un graf orientat G cu $V(G) = \{1, \ldots, n\}$ având $s^+(G) = s_0^+$ şi $s^-(G) = s_0^-$. Definim un flux f în N astfel:

- $f(x_i y_j) = 1$ pentru $ij \in E(G)$
- $f(sx_i) = d_i^+$, pentru $i \in \{1, \ldots, n\}$
- $f(y_j t) = d_j^-$, pentru $j \in \{1, \ldots, n\}$

Arătăm că f este corect definit. Evident f satisface condiţia de mărginire.

Fie $i \in \{1, \ldots, n\}$ fixat. Avem

$$f^+(x_i) = \sum_{ij \in E(G)} f(x_i y_j) = |\{ij | j \in V, ij \in E(G)\}| = d_G^+(i) = d_i^+.$$

Dar şi

$$f^-(x_i) = f(sx_i) = d_i^+,$$

deci f satisface condiţia de conservare în x_i.

Analog, pentru $j \in \{1, \ldots, n\}$ avem $f^-(y_j) = d_j^- = f(y_j t) = f^+(y_j)$.

Rezultă că f este flux cu $val(f) = f^+(s) = f(sx_1) + \ldots + f(sx_n) = d_1^+ + \ldots + d_n^+$.

"$\Longleftarrow$" Presupunem că există un flux f în N cu $val(f) = d_1^+ + \ldots + d_n^+$. Avem atunci

$$\begin{aligned} & d_1^+ + \ldots + d_n^+ = val(f) = f^+(s) = \\ & = f(sx_1) + \ldots + f(sx_n) \leq c(sx_1) + \ldots + c(sx_n) = \\ & = d_1^+ + \ldots + d_n^+, \end{aligned}$$

deci au loc egalităţile $f(sx_i) = d_i^+$ pentru orice $i \in \{1, \ldots, n\}$. Analog,

$$\begin{aligned} & d_1^- + \ldots + d_n^- = d_1^+ + \ldots + d_n^+ = val(f) = f^-(t) = \\ & = f(y_1 t) + \ldots + f(y_n t) \leq c(y_1 t) + \ldots + c(y_n t) = \\ & = d_1^- + \ldots + d_n^-, \end{aligned}$$

deci $f(y_j t) = d_j^-$ pentru orice $j \in \{1, \ldots, n\}$.

Definim graful orientat $G = (V, E)$ astfel: $V = \{1, \ldots, n\}$ şi

$$E = \{ij | f(x_i y_j) > 0\} = \{ij | f(x_i y_j) = 1\}.$$

Pentru $i \in \{1, \ldots, n\}$ fixat avem

$$\begin{aligned} & f^+(x_i) = f^-(x_i) \\ & f^-(x_i) = f(sx_i) = d_i^+ \\ & f^+(x_i) = |\{x_i y_j | j \in \{1, \ldots, n\}, f(x_i y_j) = 1\}| = |\{ij | j \in \{1, \ldots, n\}, ij \in E\}| = d_G^+(i) \end{aligned}$$

deci $d_i^+ = d_G^+(i)$. Rezultă $s^+(G) = s_0^+$.

Analog $d_G^-(j) = f^-(y_j) = f^+(y_j) = f(y_j t) = d_j^-$, deci $s^-(G) = s_0^-$. $\square$

6.6 Conectivitate

- Suplimentar, v. slide.